

K I V O N A T

Tura Város Önkormányzati Képviselő-testület 2009. február 11-én megtartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Tura Város Önkormányzatának Képviselő-testülete

14 igen szavazattal, 0 ellenszavazattal, 0 tartózkodással az alábbi határozatot hozta:

7/2009.(II.11.) sz. határozat:

Tura Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a "Többsincs" Óvoda és Bölcsőde Nevelési Programját a mellékletben szereplő tartalommal elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Szilágyi Józsefné intézmény vezetője

Kmf.

Szendrei Ferenc sk.
polgármester

Dolányi Róbertné sk.
jegyző

AZ INTÉZMÉNY JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény neve:	Többsincs Óvoda és Bölcsőde
címe:	2194. Tura, Dózsa György út 2-3.
Telefon:	06 28 580 495
e-mail:	<u>kettesovi@tura.hu</u>
Az intézmény fenntartója:	Tura Város Önkormányzata
Az intézmény típusa	többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény, melynek intézményegységei: óvoda és bölcsőde
Az intézmény jogállása:	önálló jogi személy
Az intézmény gazdálkodási formája:	részben önállóan gazdálkodó, részjogkörrel rendelkező költségvetési szerv
Az intézmény vezetője:	Szilágyi Józsefné 2194. Tura, Szőlő út 4. 06 30 638 4601
Az óvoda vezetője:	Szilágyi Józsefné
Óvodavezető helyettes:	Bencze Tiborné
A bölcsőde szakmai vezetője:	Kollárné Lévai Mónika
Óvodai csoportok száma:	6
Engedélyezett férőhelyek száma:	150
Bölcsődei csoportok száma:	1
Engedélyezett férőhelyek száma:	12

Többsincs Óvoda és Bölcsőde
Óvodai egységének helyi nevelési programja

Cím: 2194. Tura, Dózsa György út 2-3.
OM azonosító: 201261

Jóváhagyta: Tura Város Önkormányzatának
Képviselőtestülete..... számú határozatával.

A hatályba lépés időpontja: 2008.

Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig.

Készítette: Szilágyi Józsefné intézményvezető

Verziószám: 1. változat

*"Kis gyermekem nézzél csak szerte szét,
éretted van itt minden, ami szép"
(Várnai Zseni)*

BEMUTATKOZÁS

Tura város a Galga alsó szakaszának legnagyobb települése.

Óvodánk a város központjában, nyugalmas kis utcában található. Nagy, parkosított udvarral körülvéve, három épületben, hat csoporttal működik. Nyitva áll minden család számára, hogy szükségleteiknek megfelelően igénybe vehessék szolgáltatását.

Nálunk családi légkörben, a gyermekek érdekeinek, igényeinek, szükségleteinek figyelembevételével minden azért van, hogy az összesen 150 óvodáskorú kisgyermek - akiket fogadni tudunk - boldog legyen, harmonikusan, kiegyensúlyozottan fejlődjön.

Óvodánkban a gyermekek az óvodába lépés első percétől szerető-óvó-védő környezetben, életkoruknak megfelelően élhetnek,

- ◆ *amely érzelmi biztonságot ad minden gyermeknek, és lehetővé teszi, hogy szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveket,*
- ◆ *nálunk a sokszínű óvodai tevékenységben a gyermek szabadon élhet lehetőségeivel, adottságait kipróbálhatja, képességeinek megfelelően reagálhat a környezet stimuláló hatásaira,*
- ◆ *pedagógus - aki érti és figyelembe veszi mindennapi munkája során az érés, a fejlődés, a fejlesztés összefüggéseit - tudatos, tervszerű hatásával, a feltételek megteremtésével segíti a harmonikus személyiség életkorra jellemző tulajdonságainak kibontakozását és megerősítését.*

Óvodánk nem akarja és nem is tudja átvállalni a család funkcióját, közvetett úton annak erősítésén fáradozik maga is. A család szocializációs hatása nem pótolható, nem vállalható át, hiszen a család szeretetteljes kötődését az óvoda nem

helyettesítheti. De hisszük, hogy a családi nevelésnek jó kiegészítője, hasznos segítője kell, hogy legyen. Mélyen átérezzük munkánk felelősségét és a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében igyekszünk mind hatékonyabban kihasználni azokat az egyedi lehetőségeket, amelyek az óvoda nevelőmunkájában rejlenek. Szemléletünk hosszú évek alatt vált meggyőzően személyiségközpontúvá, a családdal szemben elfogadóvá és önmagunkkal szemben igényessé. A módszertani szabadsággal élve, szakmai ismeretünket folyamatosan újítva, bővítve, óvodánk adottságait, környezetünk igényeit figyelembe véve alakítottuk ki óvodánk sajátos arculatát.

Arra törekedtünk, hogy megőrizzük a hazai és a helyi óvodai gyakorlat már jól bevált értékeit, eredményeit.

Nevelésfelfogásunkat erősen befolyásolja szűkebb környezetünk - a Galga mente gazdag néphagyománya. Évek óta elköteleztük magunkat a néphagyomány ápolása iránt. A lakóhelyünkön fellelhető hagyományok közül azokat építjük be az óvodai nevelés folyamatába, amelyek igazodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz. Kihhasználva ezt az érzelmre ható eszközrendszert, mely gazdagítja, színesebbé teszi mindennapjainkat, ünnepeinket.

Személyiségközpontú óvodák munkájának alapja a nevelés folyamatában résztvevők - gyermekek, szülők, óvónők - kiegyensúlyozott, bizalomteljes kapcsolata. Helyi óvodai programunkat a közoktatási törvény jogszabályait, az óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának elveit, szűkebb társadalmi környezetünk igényeit, szükségleteit, elvárásait figyelembe véve, a magyar óvodai nevelési rendszer és óvodánk értékeit, hagyományait megtartva készítettük el.

Fenntartónk a Városi Önkormányzat. Szakmai önállóságunkat tiszteletben tartja, a működés anyagi fedezetét biztosítja. Jó kapcsolatunk köszönhető az őszinte, kompromisszumokra hajló megbeszéléseknek, a rendszeres kommunikációnak. Az Önkormányzat által kiadott Alapító Okiratban foglaltaknak megfelelően feladatainkat a Közoktatási Törvény előírásai szerint látjuk el, a fenntartó külön feladatot nem határozott meg óvodánk számára. A fenntartónk elvárásai összhangban vannak óvoda-pedagógiai elképzeléseinkkel és a szülők igényeivel.

Az óvoda személyi feltételei

Óvodánk alkalmazottainak száma összesen: 26

Főállású óvodapedagógusok száma végzettség szerint:

felsőfokú végzettségű:	13
ebből	1 óvodavezető
	1 óvodavezető helyettes

Az óvoda pedagógusai közül:

- ◆ 2 fő vezető óvodapedagógusi szakképesítéssel rendelkezik, eleget tett a pedagógus szakvizsga követelményeinek,
- ◆ 1 fő eleget tett a pedagógus szakvizsga követelményeinek

Az óvodapedagógusok törvényi előírásoknak megfelelően tesznek eleget a kötelező hétévenkénti továbbképzés kötelezettségének.

Főállású, pedagógiai munkát segítő dajkák száma végzettség szerint:

szakképzett dajka: 5 fő

érettségivel dajka: 1 fő

Főállásúak egyéb munkakörben:

szakképzett ételmezésvezető: 1 fő

szakképzett szakács: 1 fő

konyhai kisegítő: 3 fő

mosónő: 1 fő

karbantartó-fűtő: 1 fő

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartása alatt *óvodapedagógusok* végzik.

1. Az óvodapedagógus joga, hogy az óvodában a nevelőtestület által elfogadott helyi nevelési programot szakmailag önállóan valósítsa meg.
2. Meggyőződésünk, hogy csak jól képzett, felkészült, munkáját szerető, elhivatott pedagógus tudja helyi nevelési programunk cél és feladatrendszerét, a sokszínű tevékenységrendszer szintvonalasan, eredményesen megvalósítani.
3. Akinek emberi és nevelői magatartása mintaszerű és követésre méltó,
 - ◆ aki személyiségével biztonságot áraszt, képes hitelessé tenni magát,
 - ◆ akinek egész embernevelő munkáját áthatja a gyermekek egyéni
 - ◆ különbségeinek tiszteletbenntartása, a szereteten, őszinte
 - ◆ érdeklődésen alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia,
 - ◆ akinek tetteiben mindig érezhető a tapintat és az empátia,
 - ◆ aki munkáját szívvel-lélekkel, felelősséggel, tudatosan végzi,
 - ◆ aki tudatosan alakítja, képzi magát, nyitott az új, megszokottól eltérő
 - ◆ dolgok befogadására és alkotó módon használja fel azokat a mindennapok során.

A nevelőtestület együttműködési foka, közösségi állapota meghatározója az óvoda nevelési eredményeinek.

Véleményünk szerint a konstruktív együttműködés megkívánja, hogy

- Világos célokkal, tervekkel rendelkezünk, melyek megvalósításáért a közösség tagjaként valamennyien felelősséggel tartozunk,
- a döntéshozatal az egész nevelőtestület nyílt, őszinte véleményének figyelembevételével történjen,
- megfelelő legyen az információáramlás,
- az óvodában dolgozó minden óvodapedagógus végezze munkáját legjobb tudása szerint, értékelje reálisan pedagógiai tevékenységét,
- hogy minden kolléga tevékeny, alkotó munkát végezzen, teljes módszertani szabadsággal, amely párosul a másra át nem hárítható felelősséggel,

- az óvónői párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni, legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlataikat egyeztetni,
- a különbözőségeket, másságokat elfogadjuk, elviseljük, tiszteletben tartjuk, értékeljük, a nevelőtestületet jellemezze mindenkor kollegális magatartás, egymás munkájának megbecsülése és véleményének tiszteletben tartása,
- a légkör az óvodában legyen rendezett, stabil, úgy hisszük, akkor megfelelő, ha jó a közérzet, elégedettség, derű tapasztalható nap mint nap.

A dajkák nélkülözhetetlen segítőtársaink a gyermekek gondozásában, a nevelés feltételeinek megteremtésében. Mint minden felnőtt, teljes lényükkel hatást gyakorolnak a kisgyermekre. Gyermekszeretük, szakmai hozzáértésük, valamint az óvónőkkel összehangolt munkájuk, együttgondolkodásuk hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodavezető e kollektív tevékenységet úgy irányítsa, hogy jelentősen előmozdítsa a haladást és a beosztottak fejlődését.

1. Ehhez lényeges, hogy rendelkezzen jó emberismerettel, empátiakészséggel.
2. Ismerje fel, és próbálja meg kiküszöbölni az eredményeket rontó tényezőket.
3. A biztonság, a stabilitás érzésének fokozásával teremtsen kedvező légkört a problémák, az ötletek felvetéséhez, serkentsen és értékelje a fejlesztő javaslatokat.
4. Találja meg, hogy mikor, és mennyire avatkozik be a folyamatba a fejlesztés érdekében.

Mindezt azért tesszük, hogy minél gyakrabban sütkérezhessünk a boldog gyermekek mosolyában, s minél gyakrabban megérezhessük, hogy a közös gondolkodás, és az azonos célokért folytatott erőfeszítés a leggyümölcsözőbb.

Az óvoda tárgyi feltételei

Óvodánk három épületében 6 csoporttal működik.

A főépület 1976-ban épült négy csoport befogadására, ahol négy csoportszoba, 2-2 csoport részére 1 öltöző, 1 mosdó található. Itt működik az intézmény konyhája is.

Két csoport elhelyezésére a régi "jegyző házat" alakították át 1983 és 85ben. Ebben az épületben 2008-ig két óvodai csoport működött. 2008-ban egy óvodai csoport megszűnt, ezzel egyidejűleg egy bölcsődei csoportot hozott létre a fenntartó önkormányzat. Az épület teljes belső felújítása is megtörtént

A harmadik épületben, a Dusa portán egy óvodai csoportnak áll rendelkezésére csoportszoba, öltöző, mosdó, melegítő konyha.

2008-ban az Önkormányzat a régi „Dusa-portán” lévő istállót is felújította, átalakította. Itt került sor a tornaszoba kialakítására.

A kiszolgáló helyiségek, szűkösen biztosítják a gyermekek ellátását és az óvodai alkalmazottak megfelelő munkakörnyezetét. Egy-egy helyiség több funkciót is ellát (pl.: a nevelői szoba könyvtár, logopédiai szoba és élelmészvezetői iroda is).

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezetesztétika megteremtésére.

A csoportszobák, öltözők, folyosók és az előtér berendezésében, díszítésében a népművészet motívumkincsét, a "tisztá forrás" nemes egyszerűségét, a természetes anyagok, az eleven textil varázsát igyekszünk felhasználni. Óvodánk belső terének szépítése, korszerűsítése folyamatosan, az anyagi lehetőségeinktől meghatározottan történik. A nevelők ötletességével, a szülők segítségével nagyon eredményes volt az elmúlt évek során.

Az óvodát körülölelő, tágas udvarunkon minden gyermekcsoportnak jut megfelelő játszóhely, ahol a játszószerkek, építmények előírásoknak megfelelő javításáról, cseréjéről folyamatosan gondoskodnunk kell, hogy gyermekeink biztonságosan használhassák azokat. (Részletesen "Az egészséges életmód alakítása" c. fejezetben található)

Óvodánk eszközellátottsága

A színvonalas szakmai munkához elengedhetetlen, hogy kellő mennyiségű és minőségű udvari és csoportszobai játék (babák, legók, autók, társas-, építőjátékok,

szerepjátékhoz szükséges eszközök...), mesés-, ismeretterjesztő-, szakkönyv, sokszínű technikát biztosító ábrázoló eszköz, torna- és zenei eszköz álljon rendelkezésükre. Biztosítani kell a gyermekek munkájához szükséges eszközöket (kerti szerszámok, takarító eszközök...) is.

A gyermekek változatos tevékenységeihez, a különböző játékfajtákhoz szükséges alapvető játékszereket elsősorban költségvetési keretből biztosítjuk.

Az óvodapedagógusok, dajka nénik sok kiegészítő eszközt - puha párnák, festőköpeny, szerepjátékok kellékei, mesei öltözékek, népi játékszerek: seprőnyéllovak, rongy-csutka-csuhéjbabák, facsiga, töklámpás, különböző ritmushangszerek, mozgásfejlesztő kéziszerk, képességfejlesztő játékok a különböző részképességek fejlesztéséhez, különböző jellegű bábok...- saját kezűleg vagy szülői, karbantartói segítséggel készíteneik.

Ezt kiegészítik a pályázatok útján (pl. tornaszerek) nyert támogatások, a szülők adományai.

A szülők 2004-ben alapították „Összefogás Óvodásainkért Közhasznú Alapítvány”-t mely tárgyi feltételeink, eszközkészletünk továbbfejlesztését, színvonalasabbá tételét szolgálja.

Tárgyi feltételek fejlesztésére vonatkozó elgondolások

Költségvetési keretből szükség van:

- az elhasználódás mértékéhez igazodóan főépület helyiségeinek felújítására, korszerűsítésére,
- az óvoda udvarának a játszótéri eszközök felülvizsgálatáról szóló jegyzőkönyv szerinti felülvizsgálatára, a játszóeszközök cseréjére, felújítására,
- évente egy csoportban a bútorok, berendezési tárgyak felújítására, esetleges cseréjére, melyek a több évtizedes használat során tönkrementek,
- a gyermekcsoportok fejlettségéhez, életkorához, szükségletéhez, az elhasználódás mértékéhez igazodva a csoportszobai és udvari játékszerek, eszközök, az óvodai tanuláshoz szükséges képességfejlesztő eszközök

folyamatos pótlására, az óvodai gyermekkönyv állományunk (főleg régebbi kiadványokból álló) gyarapítására,

- szakkönyv ellátottságunk színvonalának növelése érdekében új kiadványok beszerzésére.
- technikai berendezések, eszközök beszerzésére, pótlására.

Köztudomású, hogy anyagi lehetőségeink korlátozottak, ezért a meglévő felszerelések, tárgyak, eszközök lehetőség szerinti ésszerű, takarékos, célszerű felhasználása, állapotuk megóvása, javítása fontos feladatunk. Továbbra is próbálunk minden ötletet hasznosítani, és minden erőt megmozgatni (saját munkánk, szülői segítség, pályázatok, szponzorok felkutatása...) óvodánk tárgyi feltételeinek javítására. Az 1/1998. (VII. 24.) OM. rendelete (a 11/1994. (VI. 8.) MKM. r. 7. sz. mellékleteként) előírja a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeit és felszerelését.

Az önkormányzat és az óvodavezetés közös feladata ennek szem előtt tartása, mert az előírások betartása lehetővé teszi nevelőmunkánk még jobb, szakszerűbb ellátását.

*"Engem ne emeljen a magasba senki,
Ha nem tud addig tartani,
Míg tényleg megnövök,
Guggoljon ide mellém,
Ha nem csak hallani,
De érteni akar,
Hogy közel legyen*

A szívdobogásunk."

(Birtalan Ferenc)

ALAPELVEINK

- A gyermek EMBER, emberhez méltó jogok és a gyermeki létehez méltó körülmények illetik meg.
- Joga van a sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteinek kielégítéséhez.
- Különleges védelem illeti meg, érdekei megelőznek minden más érdeket.
- Tudomásul vesszük, és tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogait a gyermeknevelésben, a gyermekkel kapcsolatos döntéshozatalban - a gyermek a szülőké, elsősorban az ő örömük és felelősségük - és legjobb szakmai tudásunk szerint, partneri módon segítjük őket.
- Alapvető követelménynek tartjuk, hogy olyan egészséges, biztonságos környezetet teremtsünk a belépő gyermek számára, amelyben jól érzi magát. Kerestük azokat a megkülönböztető jegyeket, amik már látványban is tervünkhöz igazodnak, és megfelelő hangulatot adnak gyermekeink mindennapjaihoz (csoportszobák berendezése, díszítése természetes anyagok felhasználásával),

- Az óvodai nevelés csak derűs, biztonságos, családi légkörben képzelhető el, ahol a gyermek érzi, hogy óvják, védik, elfogadják olyannak amilyen, ahol mindig számíthat a felnőttek segítségére és ahol önállóan, szabadon tevékenykedhet.
- Valljuk, e sajátosan hatékony óvodai légkört csak személyiségközpontú óvónő tudja megteremteni, katalizátorként működtetni, aki a legfontosabbnak érzi a kisgyermek feltétel nélküli szeretetét, gondoskodásának feltétlen nyújtását, hogy kellő empátiával forduljon a gyermekek felé és megfelelő toleranciával el tudja fogadni másságukat.
- A játék az óvodáskorú kisgyermek "életeleme", semmi mással nem pótolható alaptevékenysége, a gyermeki világhoz, a gyermek pszichikumához, adottságai, képességei megismeréséhez vezető lehetőség, a szabad személyiségfejlődés és fejlesztés eszköze. Ennek tudatában teremtjük meg az önfelelt, szabad játék feltételrendszerét.
- A gyermekkor nem a kötelességek, hanem a szabadság ideje. A gyermek attól lesz boldog, hogy az általa választott dolgokban vehet részt, a szabadság abban van, hogy választhat - tehát életkorának megfelelően élhet. A választás lehetősége megnyitja a személyiség fejlődésének, fejlesztésének távlatait. Ez azonban nem egyenlő a gyermek magára hagyásával! Ennek alapja a változatos tevékenységi lehetőségeket felkínáló óvodai élet megteremtése.
- A gyermeki tevékenységeken keresztül közvetítjük azokat a műveltség tartalmakat, melyek részei az egyetemes emberi értékeknek, és amelyeket a gyermekek aktuális fejlettségükkel összhangban könnyen magukévá tudnak tenni.
- Az óvodai élet ritmusát a látszólagos kötetlenség mögött alapos, átgondolt, folyamatos, rugalmas, ugyanakkor stabil napirenddel biztosítjuk.
- Minden gyermek egyedi, megismételhetetlen, fejlődő személyiség - csak önmagához hasonlítható, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Fejlettségi szintjét csak saját képességeinek figyelembevételével lehet meghatározni. Ez az egyéni fejlesztés kiinduló pontja. Nem fáradozunk az egyéni különbségek eltüntetésén, minden gyermeket

önmagához képest fejlesztünk, segítjük tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában. Valóságos fejlesztési eredményekre törekszünk, az életkorhoz illő testi-lelki-szellemi harmónia megteremtésére.

- Óvodánk nyitott, segítőkész a testi, értelmi, érzékszervi sérüléssel, szociális hátránnyal küzdő gyermekek befogadására, nevelésére.
- Valljuk, ugyanolyan jogok illetik meg őket, mint többi társukat. S hogy a közösségben megélhető élmények semmi mással nem pótolhatóak. Csak ebben a közegben szerezhetnek tapasztalatokat arról, hogy minden ember más, mindenki van szerethető tulajdonságok. Lehetőség van arra, hogy megtapasztalhassák, gyakorolják a társas együttélés szabályait, az egymásra figyelmet, az együttérzést, egymáshoz alkalmazkodást, egymás segítségét.
- Természetesen, amennyiben azt sérülésének foka lehetővé teszi, s nem igényel kimondottan szegregált nevelést.
- Hisszük, ha minden gyermek „másnak” van kezelve, akkor a „valódi” másság nem tűnik ki a többi közül.
- A fogyatékoság nem az alkalmatlanságot, a képességek hiányát jelenti, hanem egy olyan helyzetet, amelyben a környezet alakításával a gyermekek életminősége –a fogyatékos emberek életminősége is- javulhat, egyre nagyobb a lehetőség a találkozásra, a társadalmi beilleszkedésre.
- Valljuk, ha a helyi néphagyományokat, mint örökséget megfelelően építjük be a nevelési folyamatba, akkor elősegítjük a ránk bízott gyermekek személyiségének egészséges fejlődését - társaival olyan élményeket élhet át, amelyek erősítik a valahová tartozást, az identitás tudatát.
- Meggyőződésünk, hogy az ily módon nevelt kisgyermekek többségének 6-7 éves korára kialakulnak azok a készségei, képességei, tulajdonságai, amelyek képessé teszik az iskolai életmód elfogadására.

"Ha jó a cél, amit kitűztél,

akkor akadnak hozzá bizton eszközök"

(Vikingek)

AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI

Programunkban a nevelési célokat, feladatokat az alábbiak szerint fogalmazzuk meg.

Célunk

- 1. Az érzelmi biztonság burokrendszerében, nyugodt, élmény gazdag, tevékenységre ösztönző környezetben, a gyermeki személyiség harmonikus, sokoldalú fejlődésének, a személyiség kibontakozásának elősegítése, mindig az adott gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva, egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve, a differenciált, minden gyermeket megillető egyéni bánásmód lehetőségeire építve,*
- 2. Hozzájárulni a gyermekek azonosságtudatának mielőbbi megalapozásához a helyi néphagyományok továbbéltetése, átörökítése révén.*

Általános nevelési feladataink

Az óvoda nevelő intézmény. Óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkciója meghatározza feladatunkat, mely: *az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.*

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,*
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,*
- az értelmi fejlesztés, nevelés,*

- az anyanyelvfejlesztése,
- az integrált nevelés,

melyre programunk sajátos tartalom és eszközrendszerével messzemenően törekszik.

Az egészséges életmód alakítása

"Az egészséges személyiség aktív befolyást gyakorol a környezetére, személyisége bizonyos egységről tanúskodik, s helyesen képes észlelni a világot és saját magát."

(Marie Jahoda)

Az egészséges életmódra nevelés célja:

a gyermek egyéni szükségleteit figyelembe véve az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, az egészséges életmód szokásrendszerének kialakításával és gyakorlásával.

Feladataink

- ◆ A gyermekek megfelelő fejlődéséhez és fejlesztéséhez az óvodában egészséges és biztonságos környezetet kell teremteni. A gazdag, esztétikus környezet - amely megfelel az egészségügyi és balesetvédelmi előírásoknak - jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvoda udvara

- ◆ Az óvoda egyik legfontosabb fejlesztési színtere az óvodaudvar.
- ◆ Külön figyelem szükséges a helyes alakításához.
- ◆ Tudatosan formáljuk olyanná, hogy a gyermekek óvodai életük minél nagyobb részét a szabadban tölthessék.
- ◆ Feleljen meg a biztonságos, de sokoldalú gyermeki mozgásigényének, minden

évszakban, napszakban gazdagon kínálja a változatos tevékenységeket, motiválja a gyermeket szükségletei kielégítésére.

- ◆ A meglévő lehetőségek okos és célszerű kihasználására törekszünk.
- ◆ Az udvar különböző jellegű talajfelületei más-más célt szolgálnak, - ezért van udvarunkon füves, homokos, betonos rész is, váltakoznak a napos, árnyékos részek, egy részét lejtős, dombos tereppé alakítottuk, - hogy változatos mozgásokra és sportjátékokra is alkalmassá váljunk.
- ◆ Az udvaron ivóvíz biztosítva van a gyermekek számára. Feltétlenül fontos lenne zuhanyzóval ellátott lubickoló medence is, amellyel megteremthetnénk a vizes edzés, a vízzel való játék lehetőségét.
- ◆ A gyermekek mozgását, edzését, változatos tevékenységét megfelelő felszerelési tárgyak, eszközök szolgálják. A mozgásfejlesztő eszközöket, játékokat, kerti szerszámokat úgy válogatjuk meg, hogy ne legyenek baleset veszélyesek, célszerűek, esztétikusak legyenek, lehetőleg természetes anyagokból készüljenek és feleljenek meg a gyermekek életkori igényeinek és testméreteiknek, harmonikusan illeszkedjenek az óvoda környezetébe.
- ◆ Az udvaron minden csoportnak van állandó helye - saját homokozóval, babaházzal, - ahol megtalálhatják óvónőjüket, csoporttársaikat. Más csoportba járó testvéreikkel, barátaikkal bárhol együtt játszhatnak.
- ◆ Nagy udvarunkból megfelelő méretű veteményeskerteket tudunk biztosítani.
- ◆ A szépen parkosított, fás, cserjés, virágos udvar esztétikai élményt jelent gyermekeink számára.

Az óvoda helyiségei

Az óvoda építészeti adottságai, helyiségei adottak. Az óvónői önállóság kérdéskörébe tartozik, az óvónő pedagógiai felkészültségétől függ, hogy a meglévő adottságokon belül hogyan alakítja ki az óvoda belső tereit és csoportszobáit annak érdekeiben, hogy megfelelő, a gyermekek fejlődését elősegítő környezetet teremtsen.

Csoportszobák

- Csoportszobáink többfunkciós helyiségek. Úgy rendezzük be őket, hogy alkalmasak legyenek a szabad játékra, különböző tevékenységek végzésére, étkezésre, pihenésre egyaránt.
- Berendezésekor figyelembe vesszük a gyermekek eltérő igényeit. A többféle játéktevékenységekhez kis kuckókat, játszósarkokat alakítunk ki. Hagyunk teret a nagyobb mozgásra is.
- A jellel ellátott kis polcok, mesepárnák, ágyneműk segítenek otthonossá, barátságosabbá tenni a környezetet. A természetes anyagokból általunk készített játékszerek, kiegészítők, díszek vonzóvá teszik a gyermekek második otthonát.
- Pénzügyi lehetőségeink függvényében arra törekszünk, hogy az elhasználódott bútorokat, felszerelési tárgyakat esztétikusabb, természetes anyagokból készültekre cseréljük ki.
- A természetes világítás optimális kihasználása érdekében csak az ablakok egy részét befedő függönyöket használunk. Az erős napsugárzás, a túlzott felmelegedés ellen a csoportszobát világos színű, elhúzható függönyök védik.
- Naponta többször, 5-10 perces szellőztetésre szükség van, különösen fontos étkezés után, lefekvés előtt, alvás alatt, a sok mozgással járó tevékenységek közben. Fűtésidényben párologtató használata elengedhetetlen.

Öltözők

- Kialakítása, berendezése, világítása a gyermekek kényelmes vetkőzését, öltözését szolgálja.
- Minden gyermek számára jellel ellátott, külön fogas, megfelelő nagyságú tárolóhely áll rendelkezésre.

Mosdók

- ◆ Gyermekléptékű szerelvények segítik a szükségletek kielégítését.
- ◆ Minden gyermeknek jellel ellátott törülközője, fésűje, fogmosó pohara,

fogkefeje van. Körömkefe is rendelkezésre áll.

- ◆ Az egészséges és tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele a korszerű eszközökkel végzett rendszeres és alapos takarítás. Az óvoda helyiségeit, udvarát és kertjét olyan állapotban kell tartani, hogy azt összes létesítményeivel együtt a gyermekek állandóan használhassák.
- ◆ A kisgyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése alapvető, felelősségteljes feladat az óvónő számára.

A testi szükségletek kielégítése biztosítja a gyermek testi-lelki jóérzését, amely minden egyéb tevékenységéhez szükséges. Elősegíti a növekedést, fejlődést, hozzájárul egészséges életmódjának alakulásához és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Hozzájárul az egész személyiség harmonikus alakulásához.

- ◆ A gyermek fejlődő személyiség. A növekedés, fejlődés üteme minden gyermeknél más és más jellemző egyéni sajátosságokat mutat. Ennek megfelelően a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi szükségletei vannak. Ezért legfontosabb feladatunk az egyéni sajátosságok feltárása, az egyéni igények, családból hozott szokások megismerése, melyeket a gondozás során nagyon fontos figyelembe venni.
- ◆ A gyermekek szükségleteik önálló kielégítésére csak fokozatosan válnak képessé. Az önkiszolgálás kezdetben komoly feladatot jelent számukra. Az ennek keretében végzett tevékenységek gyakorlás közben válnak szokássá. Az óvónő akkor jár el helyesen, ha életkortól függetlenül ösztönzi, csábítja, támogatja, bátorítja a gyermeket ahol erre képesnek látszik, és személyesen, személyhez szólóan segíti ahol és addig amíg arra szüksége van, hogy egyéni tempó, teljesítőképesség és igény szerint az önállósági törekvéstől függően egyre önállóbban s végül teljesen önállóan elégítse ki szükségleteit.
- ◆ A gondozási feladatok megvalósításának feltétele az óvónő és a gyermek közötti bensőséges, meghitt kapcsolat. Semmi más nem helyettesítheti, nincsen annál fontosabb, hogy a gyermek érezze az óvónő megkülönböztetett figyelmét, elfogadó, törődő, segítő, türelmes magatartását, a mindenre

kiterjedő, gondoskodó, óvó szeretetét, az érzelmi biztonságot.

- ◆ A nyugodt, kiegyensúlyozott élettényező érdekében a gyermekek óvodában töltött idejét a 3-7 éves korosztály életkori sajátosságait, élettani szükségleteit, a helyi adottságokat, igényeket, lehetőségeket, hagyományokat figyelembe véve, tudatosan tervezzük meg. A jól szervezett, de rugalmas keret a gyermekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének záloga.

Táplálkozás

A növekedés, fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás.

A gyermekek az óvodában háromszori étkezéssel napi tápanyagszükségletük 65-70 %-át kapják meg.

- ◆ Fontos, hogy étrendjük a gyermekek életkorához igazodó, megfelelő tápanyag összetételű, vitaminokban dús, változatos legyen.
- ◆ Az étrendet az élelmezésvezető állítja össze, az óvodavezető közvetítésével az óvónők véleményét figyelembe véve. Amely vélemények segítenek abban, hogy az étrend és az ételek minősége a gyerekek szükségleteinek megfelelő legyen.
- ◆ A tápanyagszükséglet kielégítése és az étkezés változatossága érdekében megfelelő időben tájékoztatjuk a szülőket az óvoda étrendjéről.
- ◆ Mivel a gyermeknek nemcsak a fejlődését, de közérzetét is befolyásoló tevékenységről van szó, fontos, hogy megismerjük minden gyermek ízlését, étvágyát, táplálkozási szokását, s azokat fogadjuk el, tartsuk tiszteletben.
- ◆ Az egyébként egészséges gyermek megfelelő, derűs légkörben és kultúrált étkezési szokások között, ízlésesen terített asztalnál melyekre fokozott hangsúlyt fektetünk - annyit eszik, amennyire szüksége van, egy falattal sem egyen többet, amennyit kíván.
- ◆ Az óvónő terelgesse őket az egészséges táplálkozási szokások irányába, hogy azt szeressék, ami egészséges, ami jó nekik, (friss gyümölcsök, zöldségek), kedveltesen meg új ízeket velük. Ösztönözze, de soha ne kényszerítse az étel elfogyasztására!

- ◆ Étkezés közben vagy azon kívül a gyermekek, annyi folyadékot ihassanak, amennyit kívánnak.
- ◆ A folyamatos tízórai és uzsonna megjelölt időkeretén belül az étkezés időpontját a gyermekek maguk választhatják meg, a déli étkezést is egyéni tempóban fejezik be.
- ◆ Az étkezés feltételeinek biztosításában maguk a gyermekek is részt vesznek.
- ◆ Önkiszolgálás, naposi rendszer. Az önkiszolgálás, naposi rendszer szokásainak alakítását az óvónő fokozatosan, tapintattal végezze, hagyjon megfelelő időt a gyermekeknek e tevékenységekre.

A testápolás

- a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres szükség szerinti tisztálkodásukat, tisztaság igényük kialakulását szolgálja.
- Az önálló testápolás igénye a szeretett óvónővel együttműködve, alakul ki. A feladatok páros jellegűek és intimek (mosakodás, kéztörölés, fésülködés, fogmosás, orrfúvás, wc használat). Az óvónő a testápolási teendők közben jelen van, példát mutat, ha szükséges segít, akivel együtt a gyermek elsajátíthatja a testápolási műveletek technikáját.
- A szokások belsővé válásának folyamatát lerövidíti a családi és az óvodai szokások összehangolása.
- A gyermek fokozatosan jut el odáig, hogy önmagával, ruházatával, használati tárgyaival kapcsolatban is igényli a rendet, tisztaságot. Ehhez az is szükséges, hogy az óvónő maga is ügyeljen a tisztaságra, rendre és személyes gondozottságára.

Az öltözködés

- Védekezés az időjárás változásai ellen, de a gyermek ízlését és önállóságát is fejleszti.
- A gyermek óvodai öltözéke legyen célszerű, kényelmes, könnyen kezelhető,

többrétegű. Ne legyenek túloltöztetve, ruházatuk a szobában és a szabadban egyaránt igazodjék az időjárás, a hőmérséklet változásaihoz.

- Az óvodában váltócipő használata kötelező. Olyan legyen, amely kényelmes, védi a lábat, megfelelő tartást biztosít és megakadályozza a lúdtalp kialakulását.
- Váltóruhára is szüksége van minden gyermeknek. Ajánlott a gumicsizma és az esőkabát beszerzése is.

Pihenés, alvás

- A gyermekek testi fejlődéséhez a pihenés éppúgy hozzátartozik, mint az ébrenlét alatti tevékenység. A gyermek akkor aludt eleget, ha felkeltés nélkül ébredt fel. Ha a szülő teheti, hagyja magától ébredni gyermekét, reggeliztesse meg, intézze el egyéb szükségleteit, s csak aztán jöjjön az óvodába.
- A gyermek alvásszükséglete kielégítésének egy része az óvodára hárul. A testi fejlődést jól segítő pihenés feltételeinek megteremtésére megkülönböztetett módon figyelünk.
- A nyugodt pihenés, alvás feltételei:
 1. a csoportszoba levegőjének cseréje, folyamatos levegőcsere biztosítása,
 2. a zavaró külső és belső ingerek megszüntetése, a kellemes közérzet, a nyugalom, a csend megteremtése,
 3. a pihenést segítheti az is, ha a gyermekek magukhoz vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat,
 4. az elalvás előtti rövid mesének, halk dúdolgatásnak különösen nyugtató hatása lehet.
- A pihenés, alvás alatti nyugalmat az óvónő tartsa fenn, de ne erőszakolja a mozdulatlanságot, az alvást. A gyermekeknek egyénienként más-más az alvásszükséglete - ezt tartsa tiszteletben az óvónő, és az 5-6-7 éveseknél tegye lehetővé, hogy egy órányi pihenés után csendben tevékenykedhessenek.

Mozgás

- A mozgás az óvodáskorban a fejlődés elengedhetetlen feltétele, a 37 éves korosztály lételeme. Erős, belső késztetése van a mozgásra, életkori sajátossága a nagy mozgásigény. A gyermekek mozgásigénye egyénileg eltérő.
- Az óvodában megfelelő mozgásteret, helyszínt, alkalmat, időt kell biztosítani, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak, gyakorolják a különböző mozgásformákat. Emellett az óvónő által naponta kezdeményezett mozgásos játékok, szervezett mozgástevékenységek szolgálják a gyermekek mozgásigényének kielégítését, mozgásuk fejlesztését, mozgáskoordinációjuk alakítását. (Lásd: Mozgás c. fejezet)
- A mozgásos tevékenységekre mind a négy évszakban elsősorban a szabadban kerüljön sor.

- A jól szervezett, a gyerekek életkorához igazodó séták, kirándulások a mozgásos játékok jó kiegészítői. Melyek szintén szolgálják a gyermekek mozgásigényének kielégítését.
- Az óvoda fontos feladata a kisgyermek egészségének védelme, edzése.
- Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz.
- A szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli az ellenállóképességet, az évszaktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermekeknek szabadban tölteniük.
- A levegőhöz, a napfényhez, a vízhez szoktatás, az edzés természetes része nevelőmunkánknak.
- A lég- és napfürdőzés az edzés legáltalánosabb formája. Az időjárás sajátosságai meghatározzák a levegőn tartózkodás időtartamát, formáját, de semmiképpen sem maradhat el.
- A vizes edzés intenzívebb hatását is használjuk ki az óvodában. Permetező zuhanyozással, lábfürdözéssel a vizes edzés óvodánkban is megvalósítható, szem előtt tartva a gyermekek egyéni edzettségét és tiszteletben tartva önkéntes részvételüket.

- Kiváló téli edzési lehetőség az udvarunkon lévő domb, amely télen szánkópályává alakul át.
- A kondicionáló, edző tevékenységek célja az igazi felfrissülést, felüdülést jelentő testmozgás megkedveltetése, a szabadban tartózkodás igényének felkeltése.
- Az óvó-védő feladatban kiemelt az egészség védelme.
- A gyermekcsoportokban a fertőző betegségek gyors terjedését szellőztetéssel, megfelelő fűtéssel, a sok szabadban való tartózkodással, az edzéssel, helyes öltözködéssel, higiénikus eszközkezeléssel igyekszünk megelőzni.
- A napközben óvodában megbetegedett gyermeket elkülönítjük, lefektetjük, fokozott gondoskodással, megkülönböztetett gyengédséggel gondozzuk. Gondoskodunk a szülők mielőbbi értesítéséről. Szükség esetén, súlyosabb esetben azonnal orvost hívunk.
- Fertőző betegségek esetén azonnal fertőtlenítjük a gyermekek használati tárgyait, eszközeit.
- A betegségből felgyógyult kisgyermeknél megkülönböztetett figyelmet fordítunk terhelésére, egészségi állapotára.
- A gyermekek személyi gondozásában különösen figyelünk a személyi higiénia követelményeinek betartására.
- Az egészség védelmét, a veleszületett rendellenesség korai felismerését, mielőbbi korrekcióját a súlyosabb károsodások megelőzését segíti a védőnőkkel és az óvoda gyermekorvosával való rendszeres kapcsolattartás.
- A gerincoszlop és a mozgásszervek elváltozásainak megelőzésében segít a mozgásigény kielégítése és a prevenció torna. - A lúdtalp a lábboltozatot erősítő speciális játékos gyakorlatokkal, megfelelő lábbelivel, mezítláb járással megelőzhető, korrigálható.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Iskolába lépés előtt a gyermekek önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.
- Megtanulnak teljesen önállóan tisztálkodni.
Felszólítás nélkül kezet, fogat mosnak, fésülködnek, amikor szükséges.
- Tisztálkodási eszközeikre vigyáznak, tisztán tartják, a helyére teszik.
- Zsebkeendőjüket köhögéskor, orrfújásnál, tüsszentéskor teljesen önállóan használják.
- Önállóan öltöznek. Ruhájukra vigyáznak, összehajtogatják, jellel ellátott zsákjukba, polcukra teszik.
- Önállóan, tisztán, kulturáltan étkeznek.
- Helyesen használják az evőeszközöket, esztétikusan terítnek.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Alakul igényük a maguk körüli rend megteremtésére.
- Igényükké válik a testmozgás, a séta, a természetben való kirándulás.
- Testük arányosan fejlett, teherbíró. Mozgásuk összerendezettebb, harmonikusabb, jó állóképességgel rendelkeznek.
- Mozgásukat, testi szükségleteik kielégítését szándékosan képesek irányítani.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

*"A gyermek fejlődése szempontjából
döntő fontosságú, hogy érezze nem csak
szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen"
(Hermann Alice)*

Az érzelmi nevelés és a szocializálódást segítő nevelés célja:

a gyermeki önismeret, én realizálás alakítása, a szociális érzékenység fejlesztése, a társas együttélés és a szociálisan elfogadható önértékesítés életkorban elvárható alapvető normáinak szokásszintű megalapozása, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését.

Feladataink

- Óvodába lépés előtt - minél jobban, minél mélyebben, teljesebben meg kell ismerni gyermekeinket,
- közel kell férnünk életük általánosan jellemző vonásaikhoz éppúgy, mint aktuális állapotukhoz,
- az egyéni sajátosságok megismerése, az érzelmek sajátosságainak megismerése, a hatékony nevelés feltétele.
- Az óvodáskorú, gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket az óvodába lépés első percétel érzelmi biztonság, otthonos, derűs szeretetteljes légkör vegye körül.

Családias légkörben kialakul a gyermek kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, amely kapcsolatteremtésre, játékra, cselekvésre ösztönöz.

- Ebben az óvónő szerepe elsődleges:
 1. Az óvónő részéről alapvető követelmény, az érzelmi támaszt nyújtó, függőségi törekvéseket kielégítő, meleg, nevelői attitűd.
 2. Az ő feladata a gyermekek életterének otthonossá, barátságossá, egyedivé tétele, olyan elrendezése, amely biztosítja a szabad mozgást, a tevékenységi lehetőségek sokféleségét, ugyanakkor elvonulásra, kuckójátékra is lehetőséget nyújt, teret engedve a gyermekek kreativitásának is.
 3. Fontosnak tartjuk, az otthonosság érzését elősegítheti, hogy a gyermekek megfelelő biztonság mellett, meghatározott céllal szabadon mozoghassanak az óvodában a csoportszobákban, a mellékhelyiségekben, az udvaron egyaránt.
 4. Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, jelképrendszere, amely

sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít, és mélyíti az összetartozás élményét. A csoport légkörét teljes és kölcsönös bizalom hassa át.

Az óvodakezdés első benyomásai szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolják az óvodához fűződő későbbi kapcsolatát.

Hogy elkerüljük a nagyobb megrázkódtatást, megkönnyítsük a beilleszkedést, alapvető feladatunk:

- a lehető legnyugodtabb feltételek megteremtése,
- az „anyás”, fokozatos beszoktatás biztosítása,
- az átmenet időszakában fontos, hogy az óvónő különös gyengédséggel, türelemmel, szeretetteljes, elfogadó magatartással segítsen a gyermek érzelmi kötődésének mielőbbi létrehozásában az új környezet elfogadása érdekében,
- az óvodába lépés időszakában kiemelt szerepet kell kapnia a gyermekkel való személyes kontaktust, együttműködést igénylő
- tevékenységeknek (gondozási teendők személyes ellátása, gondozás közbeni meghitt, személyes, testközeli együttlét).

A beszoktatás során az óvónő-gyermek között kialakuló, szoros testi-érzelmi kapcsolat a gyermekben "nemcsak" biztonságot ébreszt, hanem az együttműködéshez szükséges ismereteket is eközben szerzi meg a kisgyermek.

Ebből az érzelmi biztonságot nyújtó, tudatosan szervezett együttlétből alakul ki lassan az együttműködés, a másfelé fordulás képessége. Az óvodapedagógus első számú modell, példakép a társas viselkedés alakulásában.

Ezért arra törekedjék, hogy

- a gyermekekhez fűződő viszonyában legyen elfogadó, - legyen együttműködő, odaforduló,
- legyen meleg és támogató, határozott, következetes,
- eszköztárában szerepeljen a humor és a vicc, de kerülje a gyermekre irányuló gúnyt,
- kerülje a kiabálást, a fenyegetőzést, felháborodását viszont nyilvánítsa ki,

- mindig megértésre, toleranciára törekedjék, - a gyermekekkel igazságosan, differenciáltan, az egyéni sajátosságokhoz igazodva bánják,
- követeléseiben vegye figyelembe a gyermekek fejlettségét, jó szándékát, ugyanakkor tartsa szem előtt a fejlesztés feladatait,
- tárja fel a gyermekek interakciós zavarait, tapintatosan törekedjék azok megszüntetésére,
- a különleges gondozást, bánásmódot igénylő gyermekeket elfogadó szeretettel, példát mutató figyelemmel segítse,
- az óvodapedagógusok és a nem pedagógus dolgozók egymás közötti érintkezése feleljen meg azoknak a normáknak, amelyeknek szándékaik szerint a gyermekeknek meg kell felelniük.

Az óvodapedagógus feladata a közvetlen testi-érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás-és szabályrendszerek gyermekekhez alkalmazkodó kialakítása.

- ◆ A jól kidolgozott napirend, a maga rugalmasságával lehetőséget biztosít az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre.
- ◆ A szokások az elemi közösségi követelmények közvetítői. Előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe, biztosítsák a közös élet nyugalmaát, a gyermekek védettségét, közösségi érzelmeinek alakulását.
- ◆ A gyermek-óvónő, gyermek-gyermek viszonyát az együttes tevékenységek élményei határozzák meg.

Arra törekszünk, hogy

- ◆ a gyermekek változatos, sokszínű, életkoruknak megfelelő tevékenységeket folytathassanak, abba minden gyermek saját képességeinek megfelelő szinten vehessen részt,
- ◆ maguk választhassák meg az érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet.
- ◆ A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk.

Így érhető el, hogy a csoportban minden gyermek jól érezze magát, megtalálja helyét

a felnőttek és társai között.

A társas együttlétben tapasztalhatja meg a gyermek az én és a másik határait, kölcsönhatásait.

- Fel kell ismernie önmaga egyediségét, fontosságát,
- arra törekszünk, hogy én-tudata megerősödjék, én-képe, önismerete, önértékelése a különböző tevékenységek során és kapcsolatokban differenciálódjék,
- legyenek képesek beleélni magukat más helyzetébe,
- váljék természetessé, hogy minden gyermek más külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik, így másságával együtt elfogadható és szerethető (tekintse ezt az óvónő a szociális érzékenység fontos megnyilvánulásának).
- Ennek eredményeként legyenek képesek felmérni helyzetüket a csoportban,
- készek a társakkal való együttműködésre,
- legyenek képesek társaik akaratát, Kezdeményezését tudomásul venni, anélkül, hogy saját énjé veszélyeztetettségeként élné meg,
- legyenek képesek önálló helyzetmegoldásokra, konfliktusos helyzetek kivédésére felnőtt segítsége nélkül is,
- minden gyermek önálló, aktív személyként élje meg önmagát, énjét legyen képes színvonalas teljesítményen keresztül érvényesíteni.

Mind ezek a gyermekek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményeire adott konkrét és pozitív megerősítés által, valamint az érzelmi biztonságot jelentő óvodapedagógus modell hatásával valósulnak meg.

Feladatunk, hogy utánnézéssel, természetes élethelyzetben gyakorolják a társas együttlétet, az emberi kapcsolattartás, önérvényesítés alapvető szabályait:

- az egymásra figyelmet, az együttérzést, egymáshoz alkalmazkodást, egymás segítségét,
- nevelési helyzetben az összpontosításra, erőfeszítésre való képesség alakítása,
- az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének, és saját érzelmeik pontos

- kifejezésének alakítása,
- kialakuljon az indulati élet óvodáskorban elvárható kontrollja.

Erkölcsei értékek alakítása a szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül:

- jó-rossz felismerése, az őszinteség, igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése, saját élethelyzeteikben való tapasztalás, érzelmi átélés mellett és a felnőttek személyes példáján keresztül.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Ragaszkodna óvodájukhoz, csoportjukhoz, társaikhoz és a felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben is kinyilvánítják.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása. Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- A kialakult konfliktushelyzetet igyekeznek megoldani felnőtt segítségének kérése nélkül. Mellőzik a durvaságot, az erőszakot, a csúnya beszédet.
- Érdeklődnek társaik iránt, az egymáshoz közel lakók az óvodán kívül is tartják a kapcsolatot egymással.
- A csoportba érkező vendéget köszöntik, szeretettel fogadják.
- Igényük a közös tevékenykedés, az abban való aktív részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen, az adott feladatnak megfelelően befejezik. Képesek arra, hogy figyelmesen hallgassák a felnőttek és a gyermekek beszédét, végrehajtsák a felnőtt utasításait.
- Szívesen dolgoznak a csoport érdekében, munkájukat fontosnak érzik, bíznak önmaguk képességében.
- Értékelik saját tetteiket és társaik viselkedését.

- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják érdeklődésüket.
- Játékban, munkában, közös tevékenységben képesek kooperációra: elfogadják társuk vezető szerepét, illetve képesek saját önértékelésük következtében megfelelően rangsorolni magukat.
- Igyekeznek a felmerülő akadályt leküzdeni, az adott cél elérése érdekében.
- Szociális érettségük alkalmassá teszi őket az iskolai munkára.

Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

"Amit hallok elfelejtem, amit láttam arra emlékszem, amit csináltam, azt tudom is!"

(Ókori görög mondás)

Az értelmi nevelés célja

A kultúraátadás rendszerében óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése által az értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás), kreativitásuk fejlesztése.

Feladataink

- Az értelmi képességek fejlesztése természetes közegben szerzett tapasztalatokra, benyomásokra, élményekre épül,
- ennek elérése csak az érzelem indította játékos, mozgásos tevékenységeken, cselekvéseken keresztül, sokoldalú érzékszervi megtapasztalással lehetséges.

- A gyermek tevékenységének állandóságát állandó tevékenységi vágya tartja fenn,
- a cselekvés során a gyermekben kellemes testi-lelki jóérzés támad,
- az érzelem a gyermeki érdeklődés egyik irányítója, mozgató ereje,
- a gyermek ami iránt érdeklődik, igyekszik megismerni, így indul el a megismerés folyamata- a gyermek értelmi képességei fejlődnek.
- Olyan lehetőségeket kell a gyermeknek nyújtani, ami iránt érdeklődik, kíváncsiságát, tudásvágyát kielégíti,
- ha a gyermeket belső motiváció készíti tevékenységre, pozitív viszony alakul ki a gyermekben a tevékenység iránt,
- önként, öntevékenyen, aktívan vesz részt a folyamatban, így a fejlődés gyorsabb, eredményesebb, mert egybeesik a gyermek tevékenységvágyával.
- A külső motiváció is megjelenik, ha szükségessé válik,
- fontos a motivációs helyzetek átgondolása.
- Az óvónő, ha szükséges élményeket nyújt, s olyan érzelmi hatásokat, melyek megerősítik a cselekvésen keresztül szerzett ismereteket.
- Lehetőséget kínál a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerik a felfedezés, kutatás örömeit, magyarázatkeresésre, elgondolkodásra indítja őket.
- Csak ez az aktivitás nevel, fejleszt. Ha gyermekeink nem készen kapják az ismereteket, hanem maguk közvetlenül ismerkednek a tárgyakkal, jelenségekkel, bennük vetődik fel a kérdés, önként és aktívan keresik a feladat megoldását, dolgozzák ki a megoldáshoz segítő műveleti módot, úgy sikerélményben részesülnek, amely tartóssá teszi a szerzett információt, a sikerhez segítő műveleti technikát, a cselekvéssémát vagy műveleti struktúrát, ami más, hasonló helyzetben mindig hasznosítható, további bátor feladatvállalásra motivál, emeli a gyermekek önbizalmát, fejleszti kreativitásukat.
- A szemléletes-cselekvő gondolkodás közben, az egyes észlelési funkciók gyakorlásával eljutnak gyermekeink a pontosabb, differenciáltabb, reálisabb,

minimális torzításokat tartalmazó észlelésekig, elemi összefüggések felfedezéséig, megfogalmazásáig, a "totális érzékelő apparátus" kialakulásával az iskolai életmódhoz szükséges gondolkodásig.

- A gyermekek értelmi fejlesztésének feltétele az élmény-és ingergazdag (nem túláradó), elfogadást, szeretetet sugárzó óvodai légkör megteremtése.
- Pontosán tudnunk kell, milyen előzetes tapasztalattal, ismerettel, magatartási jellemzőkkel rendelkezik a gyermek, mely területen fejlettebb, hol vannak lemaradásai, azaz milyen a képességszintje. Ez az egyéni képességfejlesztés kiindulópontja.
- A gyermek egyéni sajátosságainak megismerése a játéktevékenységen keresztül lehetséges.
- Minden gyermeket önmaga lehetőségeihez képest fejlesztünk,
- minden gyermek egyéni ütemben haladhat, tevékenykedhet,
- differenciáltan segítjük a gyermeket, hogy eljusson saját értelmi képességeinek legmagasabb szintjére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ◆ Megtanul egyéni képességeihez mértén kitartóan, önállóan dolgozni. Kialakul a szükséges önfegyelem.
- ◆ Betartják a tevékenységekhez kapcsolódó szokás- és szabályrendszert.
- ◆ Eszközhasználatuk biztossá válik.
- ◆ Kialakul feladattudatuk.
- ◆ Tapasztalataik rendeződnek.
- ◆ Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagok fantáziájuk, fejlődik gondolkodásuk, képessé válnak a problémák felismerésére, megoldására.
- ◆ Gondolkodásuk fejlettségét tükrözi beszédképességük, képesek tapasztalataikat, ismereteiket, az összefüggéseket érthetően megfogalmazni.
- ◆ Környezetük és saját személyük kapcsolatára jellemző az emóció és a

kíváncsiság, amely újabb ismeret és tapasztalat megszerzésére készíti őket.

Az anyanyelv fejlesztése

*"A szó ékszer,
Édes, ékes, békességes
Anyám szava gyöngyös fényes
Izzon, égjen, ha beszélek."
(Kiss Dénes)*

A tevékenység célja

A családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve a gyermekek beszédkedvének felkeltése, fenntartása, beszédképességének fejlesztése, szókincsének bővítése, nyelvi formák elsajátíttatása, gondolkodás és a beszéd összhangjának megteremtése által a beszéd-anyanyelv-kommunikáció fejlesztése.

Feladataink

- A gyermek beszéd és kommunikációs képességének fejlődése elsődlegesen a családi szocializációtól függ.
- A gyermek nyelvi fejlesztéséhez meg kell ismernünk a család anyanyelvi kultúráját, beszédjellemzőinek hátterét, a gyermek beszédállapotát.
- Fontos a beszélgetésre alkalmas, kiegyensúlyozott, derűs légkör, ahol a gyermek meg akar nyilvánulni, kialakul beszédkedve.
- A család mellett az óvónő fejleszti leghatékonyabban a gyermekek beszéd és kommunikációs képességét.
- Az óvónő modell szerepéből adódó feladatok:
 - ◆ beszéde legyen követésre méltó, kifejező, nyelvhasználata a hangok kiejtésében is legyen kifogástalan,
 - ◆ használjon ki minden lehetőséget, hogy beszélgessen a gyermekekkel,

- ◆ kérdéseivel is fejlessze a gyermekek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket,
- ◆ mindig válaszoljon a gyermekek kérdéseire,
- ◆ ismerje fel a beszédhibákat, segítse tapintatosan a beszédhibás gyermekek fejlődését, ahol szükséges, kérje logopédus segítségét,
- ◆ fordítson figyelmet a gátlásos gyermekekre, empátiával
- ◆ törekedjék a szóbeli aktivizálásukra,
- ◆ személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt.
 - A kommunikációs helyzetnek megfelelő hanglejtés, beszédritmus, hangerő, szünettartás, beszédkésztség és metakommunikáció fejlődését az óvónő és a gyermekek között kialakult bensőséges kapcsolat, a változatos élmények, a jó társkapcsolatok, és a különböző helyzetekben gyűjtött sokrétű tapasztalat segíti elő.
 - Az igényesen kiválasztott irodalmi anyag (mese, vers, mondóka), az anyanyelvi játékok a szókészlet gyarapításával, kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével gazdagítják a gyermekek nyelvi kifejezőképességét.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen beszélnek, aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Élményeiket, gondolataikat képesek mondatokban kifejezni.
- Helyesen használják a nyelvtani kifejezőmódokat, ismerik a szavak tartalmát.
- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek

- megfelelő, természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Nyugodtan, figyelmesen végighallgatják az óvónő és egymás beszédét.
 - Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Az integrált nevelés

Az integráció célja

A hátrányos helyzetű gyermekek (szociális és/vagy etnikai kisebbségekhez tartozók), valamint ha a fejlődésbeli elmaradás mértéke megengedi a társakkal való együttes nevelést a sajátos nevelési igényű gyermekek számára a teljes értékű óvodai élet, mint természetes emberi igény, valamint önrendelkezésük lehetőségének megteremtése.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására való törekvés.

Minden gyermeknek meglegyen a lehetősége, hogy a természetes szocializációban vegyen részt, s ha szükséges gyógypedagógiai fejlesztésben részesülhessen.

Az óvodapedagógus feladata az együttnevelés során

- A befogadó közeget formálja olyanná, hogy minden gyermek megtalálja a helyét a közösségben.
- A gyermekkel foglalkozó pedagógus legyen tájékozott a hátrányos helyzetet okozó tényezőkkel, valamint az adott sérüléstípussal kapcsolatban, készüljön fel e téren is a gyermek fogadására.
- Az óvodapedagógus, és a gyermeket körülvevő felnőttek hitelesen elfogadó magatartása minta a gyermekek számára. Csak így várható el, hogy a csoportba járó gyermekek is természetes módon fogadják el társaik máságát.
- A gyermeket minél alaposabban ismerje meg, különös tekintettel egyéni szükségleteire.
- A gyermek iránti elvárásokat fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.
- Vegye figyelembe, hogy a sérült kisgyermek terhelhetőségét biológiai állapota,

- esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.
- Törekedjék arra, hogy az adott családdal, szülőkkel, őszinte, kölcsönös bizalmon alapuló-kapcsolatot alakítson ki.
 - Magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel rendelkeznek.
 - Az óvodapedagógusnak tisztában kell lennie saját kompetenciájával: nem várható el tőle, hogy a szakember szemével lássa és fejlessze a gyermeket, de az igen, hogy értse meg a gyermek állapotának lényegét, s a hozzá vezető utat. Az ő feladata a gyermekközösség irányítása, benne az egyes gyermekek kapcsolatainak, együttélésének szervezése, a rendelkezésére álló módszerekkel.
 - Individuális módszereket, technikákat alkalmaz.
 - A nevelési módszerek megválasztásában alkalmazkodik a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődés sajátosságaihoz.
 - Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez.
 - Együttműködik a különböző szakemberekkel.
 - A gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai gyakorlatba.
 - Folyamatos megfigyeléseit jelezze a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógusnak, együttműködésük kölcsönös legyen.
 - Biztosítsa a gyermekek részvételét –lehetőségeikhez képest- a közös tevékenységekben.
 - A gyermeket személyre szóló, differenciált, egyéni bánásmóddal segíti személyisége szabad kibontakoztatásában, hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.
 - A gyermekkel való foglalkozások lehetnek egyéni vagy csoportosak, óvónő által végzetek vagy szakember segítségével megvalósuló, a csoport életébe integrált vagy a gyereket onnan kiemelt helyzetben fejlesztő tevékenységek.
 - Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus tanár, terapeuta közreműködése szükséges.

A szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus feladatai

- A sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az

alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

- A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia.
- A szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus sérülés specifikus módszertani eljárásokat alkalmaz.
- Együttműködik az óvodapedagógusokkal tanácsadás, felkészítés formájában.
- Javaslatot tesz a fogyatékosság típusához, a gyermek egyéni igényeihez igazodó környezet kialakítására.
- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek alkalmazására.
- Figyelemmel kíséri a gyermek haladását, javaslatot tesz a gyermek fejlődési szükségleteihez igazodó módszerváltásokra.
- Együttműködik a gyermekkel foglalkozó pedagógusokkal, figyelembe veszi tapasztalataikat, észrevételeiket, javaslataikat.
- Kapcsolatot tart a szülőkkel.
-

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A fogyatékosság típusa, súlyossága.
- A fogyatékosság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékossági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozott fogyatékosság esetén az adott gyermeknél, gyermekcsoportnál

megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

Indokolt esetben a nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészítheti.

Személyi és tárgyi feltételeink az alább felsorolt sajátos nevelési igényű gyermekek számára biztosítottak:

Szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján:

- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek utazó szakemberhálózat igénybevételével való ellátása,
- enyhén hallássérült, nagyothalló gyermek,
- beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek,
- autista, autisztikus gyermek,
- enyhe értelmi fogyatékos gyermek.
- A megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzdő gyermekek ellátása a Kt. 35. § alapján.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermek beilleszkedik a közösségbe, megtalálja a helyét társai között.
- Képességeihez mértén, aktívan, tevékenyen vesz részt a csoport mindennapjaiban.
- A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

Minden óvodapedagógus alapvető kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

A gyermekek eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodai közösségbe.

Különböznek egymástól testi, idegrendszeri sajátosságaikban, tapasztalatokban,

értelmi képességeik, nyelvi kifejező készségük, társas magatartásuk, érzelmeik, érdeklődésük, aktivitásuk terén.

Egyéni fejlődési eltéréseik nagy szóródást mutatnak. Ez természetes jelenség. Differenciált egyéni bánásmódra, tehát minden gyermeknek szüksége van.

A gyermekek védelme esélyegyenlőségének biztosítása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások - társadalmi, kulturális hátrányok gátolják.

A gyermekek magatartásában, teljesítményében megnyilvánuló negatív jelenségek alapja ilyen tényező. A halmozott hátrányok is e talajon jöhetnek létre. A halmozottan hátrányos helyzet a fejlődést veszélyeztető körülményt teremthet.

Veszélyeztetettség: „Olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi, vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.” (1997. évi XXX. tv. A Gyermekek védelméről, és Gyámügyi igazgatásról 5. §. n., pontja.)

Mindig az adott környezetben fennálló viszonyokat vizsgálva, az adott időben a gyermek nevelését tekintve, aktuális állapotát felmérve dönthető el, hogy veszélyeztetve van-e a gyermek, ill. személyiségfejlődését hátráltatja-e valamilyen tényező.

Ebben a munkában elengedhetetlen, hogy az óvónő empátiát, toleranciát tanúsító magatartásával, a család együttműködését megnyerje, keresse a segítség módját, formáját, ha szükséges ehhez minden külső segítséget vegyen igénybe: gyermekvédelmi felelős, önkormányzat szociális osztálya, családsegítő szolgálat.

Ezen túl biztosítani kell a gyermekek megillető jogok érvényesülését, védő-óvó intézkedések betartását, ellátásokat, amelyeket az intézmény számára a vonatkozó jogszabályok, rendeletek előírnak programunkban megfogalmazódnak.

Gyermekvédelmi felelős: A nevelőtestületnek az a tagja, aki az intézmény vezetőjének megbízásából segíti az óvodapedagógusok gyermekvédelmi munkáját.

Feladatai:

- ◆ A nevelési év elején írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, fogadóórájáról arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatok ellátó intézményt kereshetnek fel.
- ◆ Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az óvodavezető értesítse a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- ◆ A Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére részt vesz az eset megbeszéléseken.
- ◆ A gyermekek anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az óvoda vezetője indítson eljárás rendszeres, vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítására a települési Önkormányzat Polgármesteri Hivatalában.
- ◆ Az óvodapedagógusok vagy a szülők jelzése, a velük folytatott beszélgetések alapján megismert veszélyeztetett gyermekeknél a veszélyeztető okok feltárása érdekében családlátogatáson megismeri a gyermekek családi környezetét.
- ◆ Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, ill. a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit. Ezt a feladatot a csoport óvónőivel együtt végzi.
- ◆ Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel és megszűnés okait.

*"A személyiség tevékenységben formálódik.
Hasonló az élő szervezethez, amely nem
előbb fejlődik, aztán funkcionál, hanem
éppen a funkciók közben fejlődik."*

(Lénárd Ferenc)

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

Játék

*"... játék és a mese két olyan varázseszköz,
amellyel a legtöbb lelki és szellemi táplálékot
nyújthatjuk kisgyermekünknek, s amellyel a
legbiztosabban vértézhetjük fel őket a
felnőttkorra."*

(Vekerdy Tamás)

A játék a kisgyermek legkomolyabb, létfontosságú alaptevékenysége, elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, zavartalanul kell kielégülnie.

A valódi játék - a szabad, belülről indított és vezérelt tevékenység, melyhez, nagyfokú örömlémény társul, melyben nem érvényesül valóság idő és térbeli rendje, nem korlátoznak a racionalizmus kerítései, - a végtelenül sokrétű és komplex tevékenység az, ami a gyermeknek boldogságot ad, gazdagítja a kisgyermeki személyiséget és azt valóban átfogó módon.

Csak a játék prioritására építő óvodát tartjuk igazán gyermekközpontúnak. Sokat és jól játszani! - ez a legfontosabb dolga óvodásainknak.

Csak az a gyermek fejlődik, aki játszik. Ugyanakkor a játék önmagáért való tevékenység, örömforrás. Nem azért játszik a gyermek, hogy valamit megtanuljon, létrehozzon, hanem az örömért, mert játszani jó, maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. A gyermek a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja, gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket, kedve szerint átalakíthatja a megfigyelt valóságot.

Sajátos gyermeki világ teremődik segítségével, melyben megnyugvást hozó megoldások születnek, vágyak teljesülnek és hiánytalan egésznek tűnik minden.

A játék fokozza az életöröm érzését, gazdagítja a gyermek érzelmi életét. A játékba

belefeledkező gyermeket derűs, nyugodt érzés tölti el, indulatai megszelídülnek, érzelmi kapcsolatai megerősödnek.

A közös játék olyan bonyolult közös, kölcsönös kapcsolatokra készíteti a gyerekeket, amire a játékon kívül még nem képesek. Az érdekes játék és a játszótársak kedvéért - néha konfliktusokat átélve - képesek kívánságaik háttérbe szorítására, illetve azok teljesítésének késleltetésére. Kialakulnak a jó játék hagyományai.

A játék "elsődleges életkategória", valóságos haszna, fejlesztő hatása abban áll, hogy itt zajlik leginkább a gyermeki ismeretszerzés " megismerhetővé válik általa önmaga, a tárgyi világ és az ember' kapcsolatok bonyolult összefüggései".

Ez a fajta, emberalakító, boldogító játék azonban "segítség" nélkül nem bontakozik ki kellőképpen.

Feladataink

- A játékot az óvodáskor alapjának tekintjük.
Legfontosabb feladatunknak tartjuk megteremteni azokat a feltételeket, amelyek kedvezően hatnak az igazi, szabad és boldog játék kialakulására, formáinak és tartalmának gazdagítására, a gyermekek játékkedvére, amelyek ösztönzik őket, amelyek segítségével játékuk sokoldalúbbá válik.
- Feladatunk a nyugodt, biztonságérzetet nyújtó légkör megteremtése, amelyben érvényesülhet a játék gazdagsága, sokszínűsége, mint fejlesztést serkentő lehetőség, ahol a gyermek egyéni vágyait és ötleteit a kötetlen játéklehetőségekben szabadon megvalósíthatja, ahol módja van megválasztani a játékhoz szükséges társat, eszközöket és a helyet egyaránt.
- A szokások, szabályok a közös élet nyugalmanak, a gyermek védettségének biztosítékai. A szabályok meghatározásánál a célszerűséget, az egyéni életkori sajátosságokat vesszük figyelembe.
- A feladatunk, hogy a különböző jellegű játékokhoz, a gyermekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyet biztosítsunk oly módon, hogy a különböző játszó csoportok ne zavarják egymást.

- A csoportszobákat - melyek szükség szerint kibővíthetők az öltözővel, folyosóval is - úgy rendezzük be, hogy tetszés szerint átrendezhetőek, variálhatóak legyenek óvónői segítséggel vagy önállóan.
- Fontosnak tartjuk, hogy minden csoportban legye, meghitt mesesarok, barkácsoláshoz, ábrázoláshoz, építőjátékhoz állandó hely, ahol zavartalanul folyhat az elmélyült játék.
- Figyelmet kell fordítanunk arra is, hogy maradjon szabad tér a nagyobb mozgást igénylő játékokra is.
- A gyermekek játékterét lényegesen megnöveljük a parkosított, fából készült játékokkal felszerelt, nagy területű udvarunkon, ahol minden csoportnak saját területe van, és az udvarrészek átjárhatóak.
- A csoportok számára a napirendben a játékra biztosított idő a nap minden szakában, akár a teremben, akár a szabadban lehetőleg egybefüggő legyen. Alapvető követelmény, hogy indokolatlanul ne szakítsuk meg, ne zavarjuk a játékot.
- A játékeszközök ösztönzik, motiválják, gazdagítják a gyermekek elképzeléseit, segítik elgondolásaik megvalósítását, részben tárgyai magának a játéknak, bármire felhasználhatók.

Feladatunk, hogy esztétikus, egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokat, játékszereket biztosítsunk a gyermekek számára, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik és kiváltják a motiváló, fejlesztő hatást. Megválogatásában tükröződjék az óvónő igényessége.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk az ősi népi játékeszközöknek. És az általunk természetes anyagokból készült játékszereknek.

- A játék mozgatórugója az élmény - minél élménygazdagabb az óvodai élet, annál több forrásból táplálkozik a gyermek játéka, annál sokszínűbb játékmegoldásokkal találkoznak, az élményekkel feltöltött gyermekek mindig jobban készen állnak a játékra, könnyebben meg is találják játékuk tartalmát. Az élményszerzéshez nincs szükség mesterkéltnél, mindenáron való, és

gyermekidegen alkalmak szervezésére. Keressünk valódi, mindennapi, gyermekközeli helyzeteket és ismeretszerzési lehetőségeket.

- Mindezen feltételek megteremtése mellett feladatunk biztosítani, hogy minden gyermek saját igényeinek megfelelően játszhaszon gyakorló, szerep-, konstrukciós-, építő- és szabályjátékot, barkácsolhasson, bábozhasson, dramatizálhasson, ha akar.

- A játék tartalmát gazdagítják a népi játékok.

- A játékot legkomolyabban fogadjuk el és kezeljük!

Tegyük lehetővé, hogy a gyermekek saját elgondolásaikat megvalósíthassák játékukban, hogy fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak. Értsük meg világukat, hagyjuk a gyermekeket cselekedni, mindig legyünk együttműködésre és segítségre kész partnerek.

- Ne avatkozzunk be indokolatlanul a gyermekek játékába, de segítsünk mindig akkor, olyan szinten és mértékben, ahogyan a játék helyzet, az adott gyermek kívánja. Ha szükséges - fontos az óvónő pedagógiai, pszichológiai felkészültsége, elemző képessége - ötletet, eszközt adunk, bekapcsolódunk a játékba, vagy egy apró cselekvéssel, mozzanattal új perspektívát kínálunk.

- Szükség van az óvónő által kezdeményezett, tudatosan szervezett játékokra is, melyeknek tényleges megvalósítását a gyermekek reakcióihoz, jelzéseihez kell alakítani. E játékokba bármikor bekapcsolódhatnak, elmehetnek, vagy visszatérhetnek a gyermekek, a játékot az érdeklődés tartja fenn, ideje nem behatárolható.

- A játék során adódó konfliktusokat természetesenek tekintjük, az esetek többségében hagyjuk, hogy a gyermekek maguk oldják meg azokat.

Közvetlen beavatkozás általában akkor szükséges, ha a gyermekek nem képesek a konfliktusokat önállóan megoldani, és ezzel veszélyeztetik egymás testi épségét.

Saját példánkkal segítsük elő, hogy a gyermekek érzékenyebbé váljanak társaik érzelmeinek felfogásában, elgondolásaik megértésében, elfogadásában.

- A játék örömét fokozza, ha tudunk és szeretünk játszani, ha képesek vagyunk

átlépni felnőtt mivoltunkon.

Az együttes játékban az óvónő lehet egyenrangú társ, alárendelt irányított, de mindenkor mintaadó modell, aki a gyermekeket utánzásra készíti. Az együttjátás nem jelenthet beavatkozást, nem korlátozhatja a gyermekek önállóságát.

- A játékot úgy tekintjük, mint az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközét.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek önfeledten játszanak egyedül vagy társaikkal, játékaik többféle ötletből kialakult, tartalmas játék.
- Képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékaikban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- Megszervezik játékaikat, a szerepeket kiosztják, egyéni képességeiket felbecsülve elvállalják, eszközöket választanak hozzá.
- Betartják az együttjátással kapcsolatos elemi szabályokat.
- Betartják a szerepekhez kapcsolódó magatartásformákat.
- Kölsönösen alkalmazkodnak egymáshoz.
- Szívesen bábozzák, dramatizálják a jól ismert meséket.
- Képesek arra, hogy építő-konstruktív játékaik során, bonyolultabb formákat, alkotásokat hozzanak létre. Szívesen játszanak szabályjátékokat, képesek a normák, szabályok betartására. Maguk is kezdeményezik a barkácsolást, játékaikban felhasználják a maguk készített eszközöket.

Mese vers

*Jaj a gyermekkor, mily tündéri kor volt:
egy ködbe olvadt álom és való*

*ha hullt az égből porcukor volt
s a porcukor az abroszon a hó"*

(Kosztolányi Dezső)

Óvodai nevelésünk másik fontos pillére a játék mellett a mese-vers.

A vers és meseigény óvodáskorban éppolyan természetes megnyilvánulás, mint a játékkedv. Helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán igény van rá.

A mindennapos mesélés verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.

A mese, a vers a kicsinyek lelki szükségleteinek kielégítése, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény, a gyermekkel való különös és játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége.

A mesét az átváltozás motívuma, az ellentétek kedvelése, az ismétlések, a veszély-megmenekülés helyzetei, a tudásszintek váltása teszi lelki-szellemi élménnyé.

A vers pedig érdekes, ritmikus hangzása, a mozgásélménnyé összekapcsolódó hangulat, érzelem miatt vonzó.

A mese a vers szóbeliségével él és hat.

A mesélő verselő felnőtt által az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzóvilágát, észjárását nyelvünk legbensőbb törvényeinek megfelelő formában közvetíti.

Ezen keresztül emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. Erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít.

Oldja a szorongást, indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít, melynek kifejlődése nélkül lehetetlen az olvasóvá válás.

A tevékenység célja

A gyermekek érzelmi, - értelmi, etikai fejlődésének segítése az anyanyelv közegén át a sejtelmes, különös, rendkívüli, varázslatos mesék, meseélmények segítségével, a mondókák, dúdolók, versek érzékei - érzelmi élményt nyújtó hatásával.

Feladataink

- ◆ A kisgyermek sokféle mese-vers élménnyel, irodalmi hatással kezdi meg az óvodai életet. Feladatunk a családból hozott irodalmi élmények megismerése.
- ◆ Mesélni-verselni mindennap szükséges az óvodában.
- ◆ A mese-vers mondást kötetlen formában szervezzük.
A spontán adódó helyzetekre és a kedvező körülmények tudatos kivárására, előidézésére építünk.
A mesén való részvétel a gyermekek számára mindig önkéntes. Mondókázni, verselni ott és akkor jó, ahol és amikor az alkalom kínálja.
- ◆ Az igazi meséhez megfelelő körülményeket kell teremtenünk:
- ◆ állandó helyet (mesekuckó, -sarok), ahol a gyermekek a mindennapos mesét megközelítően azonos időben hallgathatják,
- ◆ csendet, nyugalmat, melyet csak pedagógiai tapintattal, a személyi kapcsolatokat erősítő érzelmi eszközökkel érhetünk el,
- ◆ a mesevárás hangulatát, amelyet a hozzákészület naponta ismétlődő szertartásaival, a fokozatosan felépített mesére hívó szokásokkal (mesefüggöny elhúzása, gyertyagyújtás, csengettyűszó...) teremthetünk meg,
- ◆ a mesét csak akkor kezdje el az óvónő, amikor a közös mesehallgatáshoz minden érdeklődő gyermek megérkezett.
- ◆ Mindenképpen jó, ha a délutáni pihenés előtt is hallanak a gyermekek mesét.

- ◆ A változatos irodalmi élmények közvetítése teszi lehetővé, hogy a gyermek szeresse a verset-mesét, szerezzon örömet neki és várja a vele való találkozást.
- ◆ Ehhez közvetítőre van szükségük, együttlétre a felnőttel, aki az érzelmi biztonság, elfogadás szeretetteljes légkörében, személyes kapcsolatban, tiszta szívből önmagát adva, egyéni stílusban, fejből mondja a gyermekek kedvére, az életkoruknak, érdeklődésüknek megfelelő, az alkalomhoz illő mesét, verseket, megmutatja a hozzájuk tartozó mozdulatokat, játékokat, arca és hangja játékaival kísérvé életre kelti a mesét.

A siker kulcsa mindenképpen a mi kezünkben van.

- ◆ Feladatunk a vers és mesemondás folyamatának élvezetessé tétele, nem a szövegek megtanítása. Nem arra törekszünk, hogy a gyermekek sok verset, mesét ismerjenek, hanem arra, hogy a jól kiválasztottakat, kedvelteket újra és újra szívesen hallgassák. Igen fontos az ismétlések gyakorisága, én-erősítő hatásának felhasználása.

"Nem magyarázzuk mindennek a jelentését, így megmarad a gyermekben a szimboliztikus, folklorisztikus jelentésrendszer, amiből eljut a későbbi igazi jelentésig." (Kovács Sándor)

- ◆ Felelősségteljes feladatunk az irodalmi anyag igényes kiválogatása. Két forrásból merítünk. Elsőrendű anyagunk a szóbeliség stílusfordulatait őrző, a szövegváltozatokat is megengedő, anyanyelven teremt népmese és mondókakincs.

Ezt egészítjük ki az írott irodalom színe-javával.

- ◆ A kötetlen jellegű kezdeményezés, a rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemek és a gyermeki várakozást kielégítő irodalmi élmények hatásával érhetjük el, hogy a mese-vers hallgatás a gyerekek mindennapos igényévé, önként vállalt "kötelező foglalkozásává", váljék.

- ◆ Az irodalmi anyag tartalmát a kicsiknél a dúdolt ritmikus mondókák, a recitáló mondókamesék adják.

Az énekelt szövegből bontakozzék ki a mondókajáték, abból a vers, a verses mese, ebből a próza.

Minél kisebbek a gyermekek, annál több a mondókajáték, ezt követik az állathangutánzók és felelgetős mesemondókák, halmozó és láncmesék, verses mesék, majd a fokozatosan hosszabbodó, bonyolódó prózai mesék.

Ez azonban nem jelenti az irodalmi anyag szigorú egymásra építését, ugyanis a gyermekeknek igen nagy örömet okoz, ha kisebb koruk meséit, mondókáit ismét hallhatják, mondogathatják. Fontos a mesék, versek helyes arányának megválasztási - ne kerüljön túlsúlyba egyik sem.

- ◆ Az óvodások kedvelt tevékenysége a bábozás és a dramatizálás, melyek szorosan kapcsolódnak a meséléshez, mondókázáshoz verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával, személyes "varázsunkkal" segítjük elő.

A fejlődésjellemezői az óvodáskor végére

- ◆ A gyermekek várják, kérik a mesemondást, igényükké válik a mesehallgatás.
- ◆ Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik.
- ◆ Figyelmesen végighallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.

- ◆ Folytatásos mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- ◆ Játéukban, rajzaikban megjelennek a kedvelt mesehősökkel megtörtént dolgok.
- ◆ Kedvelt szórakozásuk közé tartozik a mesélés, az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása maguk, vagy társaik örömeire.
- ◆ Saját maguk is kitalálnak történeteket, azokat elmondják, eljátsszák
- ◆ A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, furcsa vagy széphangzású nevét megjegyzik.
- ◆ Szívesen ismételtetik a verseket, mondókákat.
- ◆ Szívesen nézegetik a mesekönyveket, képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket. A képekről tudnak mesélni. A könyvek között eligazodnak, vigyáznak a könyvekre.

Ének, zene, énekes játék

*"Hozzon a gyermeknek mindenki,
amit tud, játékot, zenét, örömet..."*

(Kodály Zoltán)

Az ének, a zene, az énekes játékok hozzátartoznak mindennapjainkhoz, megszépítik azokat, a felnőtt minta utánzásával a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé válnak, alkalmat adnak az érzelmek olyan intenzív kiélésére, amilyenre a hétköznapokon más módon nincs lehetőség. Ritmusukkal, a mozdulatok, a szavak egységével a gyermekeket sajátos élményekhez juttatják.

A magyar népi mondókák, gyermekdalok világa, a meghallgatott magyar népdalok és művészi értékű élő zenei szemelvények felébresztik a gyermekek zenei érdeklődését, alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez.

A zenei élmény megszeretteti a gyermekekkel a szép tiszta éneklést, serkenti a

gyermek képi- és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, miközben fejlődik zenei emlékezetük, képzeletük és esztétikusan formálódik mozgásuk.

A zenei nevelés célja

A dallam a ritmus a mozgás szépségének, az együtt éneklés örömeinek felfedeztetése az érzéki - érzelmi élményt nyújtó közös ének - zenei tevékenységekkel. Ezáltal a gyermek zene iránti érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk formálása, amely elősegíti a zenei anyanyelv megalapozását, fejleszti a gyermeknyelvi kifejezőkészségét.

Feladataink

- A gyermekek rendkívül érzékenyen fogják fel az őket ért zenei hatásokat, benyomásokat,
- a zenéhez való viszonyukat, meghatározza az óvónő zenéhez való viszonya,
- a zenei nevelés megkívánja, hogy az óvónő "szívből" nyújtson zenei élményt, felszabadultan tudjon, szeressen énekelni, játszani, tisztán tudjon énekelni és tudjon játszani valamilyen hangszeren - ami megkívánja, hogy legyen állandó igénye a zenei önművelődésre, önképzésre.
- Felelősségteljes feladatunk a zenei anyag életkornak és az adott csoport képesszintjének megfelelő válogatása,
- fontos, hogy a zenei anyag az óvónő egyéniségének, ízlésének megfelelő legyen, hiszen csak azokkal a dalokkal tudunk örömet szerezni, nevelni, melyeket magunk is szeretünk.
- A zenei nevelés tartalmát a népi mondókák, a pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű népi dalos játékok, a zenehallgatás anyaga, énekes népszokások, a készségfejlesztés zenei elemei adják.
- A dalanyag hangkészlet szerinti felépítéséhez Forrai Katalin Ének az óvodában című módszertani kiadványa nyújt segítséget.
- A humorral, tréfával oldott légkör, az emelkedő jókedv az örömet nyújtó éneklés, játék alapja,
- amelyhez nem illik a sok magyarázat, vezényszó a didaktikus hangnem!
- Törekszünk arra, hogy a gyermekek minden nap találkozzanak zenei élménnyel.

- Zenei élményeket szerezhettek a gyermekek játék közben spontán - amikor csak lehet énekeljen az óvónő (énekelgetnek, mondókáznak, dúdolgatnak a gyerekek, ugyanakkor zörejeket és zenei hangokat is hallanak -),
- kötetlen foglalkozásokon: melyeket kezdeményezhetnek a gyermekek vagy az óvónő,
- és kötött jellegű foglalkozásokon: (4-7 éves korosztály számára) amelyeket az óvónő szervez.
- Az éneklés, énekes játék, mondókázás közben minden zenei készség magától is fejlődik: ritmusérzék (metrum-, ütem-, ritmus-, tempóérzék), zenei hallás (tisztá éneklés, dinamika és hangszínérzék), zenei emlékező és reprodukáló képesség, belső hallás, zenei formaérzék.
- A foglalkozásokon ezeket a tapasztalatokat tudatos fejlesztéssel megerősítjük, rendezhetjük,
- mindez tőlünk igényel tudatos, tervszerű munkát, nem a gyermeknek jelent külön feladatot!
- Semmiképp nem mehet az örömteli éneklés, játék rovására!
- Az óvónőnek az egész nap folyamán és a foglalkozás közben is meg kell éreznie a különbséget az önfelelt, vidám játék, és a játékos fejlesztés között,
- a kettő szoros összefüggését, egyensúlyát és helyes arányát a zenei nevelés művészeti irányultsága teszi érthetővé.
- A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozása az óvodákban használt, elterjedt zenei nevelést segítő szakirodalom - Forrai Katalin: Ének az óvodában - alapján történik.
- Előnyösebb, ha a zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel, mikrocsoportos formában szervezzük, mert ebben a munkaformában a gyermek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebb a fejlesztés.
- A kötött jellegű foglalkozásokat, a gyermekek aktív részvételére támaszkodva szervezzük meg,
- helyes ha ebben a formában, sokszor ismételve csak énekes játékokat

tervezünk, hogy az örömet nyújtó, igazi élményt, az önfeledt játékot semmi sem szakítsa meg.

- Az énekes játékok sugallják a közös együttlét örömét, ám az óvónő dönt körütekintően az életkor, csoportösszetétel, a gyermekek fejlettsége és saját körülményei figyelembevételével a megfelelő szervezeti formáról.
- Követelmény hogy mindkét szervezeti formát szabad légkörben, túlzott kötöttség nélkül, vezényszavaktól mentes, jó hangulatban kell megvalósítani.
- A módszerek megválasztását illetően Ádám Jenő megfogalmazásával értünk egyet, akit Kodály Zoltán idéz egyik írásában:
"Kövesse a tanító azt a módszert, melyet az általa ismert eljárások közül egyéni hajlamához és a zenei előképzettségéhez képest legjobbnak tartva kiválaszt. Elengedhetetlenül szükséges azonban, hogy a választott módszer lényegét ismerje, azt a maga és a tanulók egyéniségéhez, valamint a magyar népi dallamok természetéhez alkalmazni tudja."
- A zenehallgatás a mindennapok szerves része, amely különböző tevékenységekhez kapcsolódik,
- anyagát a népdalok és műdalok alkotják, élő előadásmódban.
- Fontos, hogy a gyermekek megfelelő előkészítés mellett találkozzanak a klasszikus zene értékeivel, de elsősorban népdalokat énekeljünk.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ◆ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat. Maguk is kezdeményezik azt.
- ◆ Szívesen énekelgetnek maguk és társaik örömére. - Élvezettel figyelik, hallgatják a zenét.
- ◆ Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- ◆ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ◆ Érzik az egyenletes lüktetést a dalok ritmusát.

- ◆ Megfelelően használják az óvodai hangszereket.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

"Mutassátok meg mindenkinek, hogy képesek vagytok felfedezni utánczás helyett, alkotni biflázás helyett, határozni engedelmeskedés helyett... szóval, ceruzával, filccel, festékekkel rajzoljatok, rajzoljatok... mártsátok bele kezeteiket a gipszbe, ragasszatok papírt, mintázzatok agyagból, vágjatok, hímezzetek, varrjatok, szögeljetekek, építsetek... Képzeldjetekek! Találjatekek fel! Alkossatekek! Éljetekek!"

(B. Monthuber)

A gyerekek környezetükhöz fűződő viszonyukat érzelmi síkon élik meg. Gondolataik, fantáziaviláguk, az őket ért hatások, a valóság számukra fontos mozzanatainak szubjektív, spontán kifejezése. Természetes igény annak lehetősége, hogy a bennük zajló élményeket, érzelmekek egyéni módon, szabadon fejezhessék ki. Az ábrázoló tevékenységekek a "felfedezés", "próbálgatás", az "én készítettem" öröme teszi élménnyé. Megismerhetek kipróbálhatják önmagukat, képességeiket, ezáltal nő önbizalmuk, csökkenek feszültségeik.

Mindennek helye van benne, ami fontos, szép, érdekes, megragadó, értékes körülöttünk.

Ezeket észrevenni, értékelni, élvezni, megjeleníteni, kifejezni elégedettséggel töltik el, mélyreható élményekkel alapozzák meg a kreativitásuk, aktivitásuk kibontakozását.

A rajzolás, mintázás, kézimunka fontos területe a kisgyermek személyiségfejlesztésének, hiszen a világ megismerésének sajátos formáját tükrözi.

A tevékenység célja

A gyermekek képi - plasztikai kifejező nyelvének, tér- forma-színképzetének, kreativitásának fejlesztése a játékos, szabad önkifejezés által.

A szép, értékes iránti fogékonyság alakítása.

Feladataink

1. Az örömteli, önkéntes ábrázoló tevékenység csak nyugodt, alkotó légkör megteremtésével lehetséges.
2. A rajzolást, mintázást, kézimunkát kötetlen formában szervezzük.

Az óvónő által kezdeményezett tevékenységek éppolyan fontosak, mint a gyermek, a helyzet által adódó lehetőségek.

3. Az alkotás öröme akkor teljes, ha a gyermekeknek a nap folyamán bármikor lehetőségük van az ábrázolásra, akkor és addig, amikor és ameddig kedvük van hozzá.
4. A zavartalan, kényelmes alkotómunkához biztosítsunk védett, állandó helyet.
5. A sokszínű, kreatív kifejezés akkor bontakozhat ki, ha a gyermekkel minél több anyagot, megfelelő méretű, minőségű eszközt, technikát, felhasználási módot ismertetünk meg.
6. Az eszközök, anyagok számára olyan tárolóhely kívánatos, amely a gyermekeknek is könnyen elérhető, rendben tartható.
7. Gondoskodnunk kell a megfelelő védőruházatról azokhoz a tevékenységekhez, amelyek azt megkívánják.
8. Az óvoda udvarinak, épületének, a csoportszobáknak esztétikus, a nevelési-fejlesztési feladatokat szemmel tartva, a gyermekeknek legmegfelelőbb berendezése felelősségteljes feladatunk. Minden csoportnak legyen sajátos stílusa, hagyománya.

Alakításukban a gyermekeknek is legyen lehetőségük bekapcsolódni.

9. Ahhoz, hogy a gyermek alkotókedve, alkotókészsége, kifejezőkészsége, kreativitása kibontakozhasson elengedhetetlen az óvónő elfogadó, megerősítő, segítő, buzdító jelenléte, aki felkészültségével, alkotókedvével, kreativitásával, igényességével biztonságot nyújtó, tapintatos irányító társa a gyermeknek.
10. Feladatunk, hogy az óvodán kívüli tapasztalatok megismerésével, azokra építve, kiegészítve azokat, olyan élményeket nyújtsunk, amelyek elősegítik az

emlékképek, megfigyelések megjelenésének sokféle formáját.

11. A gyermek felfedezésének, próbálkozásainak szabad utat kell engednünk, minél több érzékszervüket bevonni a megismerésbe.
12. Tartsuk szem előtt, hogy nem az eredmény a fontos, hanem a gyermek hozzáállása, a tevékenység öröme, az egyéni fejlődés.
13. Az egyedi, örömteli önkifejezés csak akkor lehetséges, ha megadjuk a gyermeknek a szabad téma - eszköz-, szín-, anyagválasztás lehetőségét.
14. A tevékenységek jellegének, az életkori sajátosságoknak megfelelő technika megválasztása nagy körültekintést igénylő feladatunk.
15. Az egyes gyermekeket eltérő fejlődésüket figyelemmel kísérve juttathatjuk el saját képességeikhez mértén a legmagasabb szintre.
16. A gyermekek valamennyi alkotását értéként kell kezelnünk.
17. A "gyermekmunkákból" érkező jelzéseket nem szabad figyelmen kívül hagynunk!
Tájékoztatnak gondolataikról, érzelmeikről, lelkiállapotukról, képességükről.
Segíthetnek az esetleges problémák észrevételében, megoldásában, a tehetség felfedezésében.
18. Az ábrázoló tevékenységek tartalmát a következők adják:
Plasztikai munkák: A különböző anyagok, azok tulajdonságainak, alakíthatóságának megismerése, érdekes, élvezetes kísérletezés élményét nyújtják. Ebből bontakozhat ki a változatos, színes felhasználás - a tárgykészítés, alakformálás, díszítés.
A gyűjtött és meglévő természetes és egyéb anyagok, kincsek alkalmazása, amelyekhez kötődünk, teszi még kedvesebbé a tevékenységet.
19. A képalakítás a rajzolás, festés, firkálás lehetőségével (síkban és térben) ad teret a változatos eszközhasználatnak, színélményeknek, a közös kompozíciók készítésének.
20. Az építés során különböző formák, alakzatok felfedezése, rakosgatása, építmények létrehozása olyan élmény, amely gazdagítja a térbeli tapasztalatokat, fokozza a díszítőkedvet, kreativitást.
21. A műalkotásokkal való ismerkedés alapos felkészültséget, körültekintést kíván

meg az óvónő részéről.

Számba kell venni a helyi, az óvodába hozható és a kirándulások alkalmával megtekinthető lehetőségeket. Igazodni kell a gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, igényeihez.

Csak művészi értéket mutassunk meg! - Maradandó, igazán szép élményt így nyújthatunk.

A közben áramló gondolatokat hallgassuk meg, beszéljünk élményeinkről!

22. Nagy jelentőséget tulajdonítunk a népi kultúra, kismesterségek óvodában megjeleníthető formáinak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

23. A gyermekek sajátos, kreatív módon fejezik ki élményeiket, érzelmeiket, elképzeléseiket, a valóságról alkotott képüket.

24. Alkotásaikat sokszínűség, formagazdagság, színesség jellemzi.

25. A számukra fontos jegyeket részletezően megjelenítik.

26. A megismert technikákat, anyagokat biztosan, változatosan tudják használni.

27. Észreveszik az érdekeset, szépet.

28. Tevékenyen bekapcsolódnak környezetük alakításába, gondozásába.

29. Igénylik az esztétikus, szép környezetet.

30. Örülnek saját és társaik alkotásának.

31. Tudnak "összedolgozni".

32. Bátran, kreatívan használják a teret.

33. Véleményt alkotnak, azt verbálisan is megfogalmazzák.

Mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, az érés folyamatában fejlődő gyermek természetes szükséglete.

A gyermeknek késztetése van a mozgásra, örömmel, természetes módon gyakorolja

azt.

A gyermek mozgásigényének kielégítése, ezzel együtt harmonikus és összerendezett mozgásfejlesztése különösen lényeges feladat az óvodában. Mozgásfejlesztésen az alapvető mozgásminták és mozgáskészségek gyakorlását, illetve kondicionális és koordinációs képességek egyénre szabott fejlesztését értjük, az életkorhoz kötött szenzitív szakaszok figyelembevételével.

A következetes, rendszeres mozgás az a csodaszer, amely segítségével lehet a gátlásokat feloldva a mozgáskoordinációt, az ügyességet fejleszteni, ezáltal a gyermekek érzelmi, akarat, értelmi és fizikai képességeit és készségeit is fejleszteni.

A tornának, a mozgásos játékoknak fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását.

A tevékenység célja:

A torna, a mozgásos játékok által

- a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése,
- a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, erőnlétének, állóképességének fokozása, a mozgáskultúra fejlesztése, a gyermekek térben való tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, a személyiség akarat, tényezőinek fejlesztése, a gyermeki szervezet növekedésének, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásának kedvező befolyásolása.
- Az óvoda udvara lehetőséget nyújt a különböző mozgásformák gyakorlására, sokrétűen szolgálja a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítését,
- különböző méretű mászóak, mászókötel... áll a gyermekek rendelkezésére, melyeket különböző tornaszerekkel (pad, labda, karika, ugrókötel..) egészítünk ki.
- Szükségük van a gyermekeknek a különböző szervezett mozgásra is,
- A gyermekek mozgásszükségletének kielégítését szolgálják az óvónő által

szervezett, sokféle, sokirányú mozgásos-, szabályjátékok, régi népijátékok, sport és versenyszerű játékok, amelyek igazi terepe a tágas tér, az óvoda udvar,

- Frissítő tornát - sok játékkal, a testnevelés foglalkozásokon már kipróbált gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával, pergő ritmusú, frissítő mozgással különböző időkerettel, mindhárom korosztály számára szervez az óvónő, amelyekben a gyermekek egyéni igényeiknek megfelelően önként vehetnek részt,
- A testnevelés foglalkozások az óvónő által szervezett, kötelező tevékenységek, amelyeket heti egy alkalommal szervez minden korosztálynak különböző időkerettel, állandó napokon,
- a szervezett testnevelés tartalmát a természetes emberi mozgások, mint járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kuszás, függések, emelések, hordások, egyensúlyozások, gimnasztika, a mozgásos játékok alkotják,
- a mozgásanyag tervezéséhez dr. Tótszóllósné Varga Tünde "Mozgásfejlesztés az óvodában" című módszertani kiadványa nyújt segítséget,
- az óvónőnek állandóan figyelemmel kell kísérnie minden gyermek mozgásfejlettségének alakulását, a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét, ennek alapján tudja tudatosan megtervezni a fejlesztési feladatokat, amelyekben a gyermekek képességei alakulnak,
- fontos, hogy a fejlesztési feladatok a mozgásanyaghoz természetesen igazodjanak,
- az óvodai testnevelés során érvényt kell szerezni az egyéni képességek kibontakoztatásának a mozgásélmény sokirányú megtapasztalásával,
- biztosítani kell, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat,
- a különböző nehézségű feladatok adásával segíthetjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb feladatot.
- A testnevelés foglalkozásokat és a frissítő tornát, mozgásos játékokat lehetőség szerint a szabadban, vagy az átrendezett csoportszobában

szervezzük,

- a foglalkozások kötelezősége fokozatosan történhet, és mindvégig nem jelenthet kényszert,
- a jó hangulatú testnevelést szolgálja a körültekintő szervezés, a játékos hangvétel, a rövid, érthető utasítások, a kevés várakozási idő, a foglalkozásvezetés pergő üteme, a pozitív megerősítés, az óvónői mozgásminta mutató, a jókedvű mozgás dominál.

Feladataink

- A tornának, mozgásos játékoknak teremben és szabad levegőn, eszközökkel vagy eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában, az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani.
- Alapvető feladatunk a biztonságos, jó levegőjű, tiszta környezet kialakítása.
- Fontos, hogy biztosítsuk minden gyermeknek a fejlettségének, érdeklődésének, egyéni mozgásigényének megfelelő, szabad, spontán mozgás lehetőségét teremben, szabad levegőn egyaránt,
- ehhez elengedhetetlen bizonyos szabályok megtanítása, betartása, ez nem jelenthet túlszabályozást.
- Minden csoportszobában legyen olyan szabad hely, ahol a gyermekek nagyobb mozgást igénylő játékot játszhatnak,
- legyenek mozgásra inspiráló eszközök, amelyeket az érdeklődésnek megfelelően változtatunk.
- Az óvoda udvara lényegesen nagyobb teret biztosít az aktív mozgásra, ennek minden lehetőségét ki kell használni,
- a gyermekei: napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy mind többet tartózkodjanak a szabadban,

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen mozognak, kitartóak a mozgásos játékokban. Egészséges versenyszellem jellemzi gyermekeinket.
- A szem-kéz-szem-láb koordináció fejlett. Kialakult a domináns oldal.
- Ismerik az irányokat, térben biztosan tájékozódnak, a testhelyzet és az irányváltoztatás nem okoz gondot.
- Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat ügyesen végzik.
- Mozgásuk összerendezett, esztétikus, egyensúlyérzékük biztos.
- Betartják a szabályokat ügyességi játékok végzésénél, elviselik a kudarcot.

A külső világ tevékeny megismerése

"A környező világ iránti ismerkedésünk velünk születik. Születésünk pillanatától egy bonyolult és elkápráztató világfelfedezői vagyunk. Vannak emberek, akikben ez a szenvedély az idő múlásával vagy az élet megpróbáltatásai közepette kihűl, de vannak olyan szerencsések, akiket életük végéig hevít."

(Gerard Durrell)

A gyermekek közvetlen majd a tágabb környezettel való ismerkedése a születés pillanatától elkezdődik, s az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, amely a gyermek aktivitására, érdeklődésére épül. Tevékenységük közben érdeklődéssel és örömmel lehetnek részesei a világ megismerésének, csodái felfedezésének.

A gyermeki jellemzők a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való

nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények jelenségeire, a személyes kipróbálási vágy, az állandó tetre kész cselekvőkészség, mind-mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek, amely az ismeretszerzés alapja.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek.

Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík és mennyiség szemlélete.

A külső világ tevékeny megismerése közben fejlődik megfigyelőképességük, képzeletük, emlékezetük, problémalátásuk, problémamegoldó képességük, gondolkodásuk.

Fejlődik a gondolatok tevékenységgel és szóval történő kifejezésének képessége.

Előbbre jutnak önálló tapasztalatszerzésben.

Tudnak és mernek véleményt mondani, kérdezni.

Tudnak kapcsolatot teremteni társaikkal és felnőttekkel. Növekszik türelmük önmagukkal és társaikkal szemben.

Kitartóbbá válnak játékaikban, munkájában.

Nő figyelmük tartóssága, erősödik akaratuk, önfegyelmük.

A tevékenység célja

A közvetlen és tágabb környezet, a valóság felfedeztetése során pozitív érzelmi viszony kialakítása a természeti - emberi és tárgyi világ értékei iránt, azok óvására - védelmére nevelés.

A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alak, nagyságbeli, tér és síkbeli szemléletének alakítása.

Feladataink

- ◆ Olyan feltételek - alkalom, hely, idő, eszköz - biztosítása, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek cselekvéseiken, érzelmeiken keresztül minél több, sokrétűbb tapasztalatokat, ezeken keresztül ismereteket szerezzenek közvetlen és tágabb környezetükről, életkoruknak megfelelő szinten, spontán és szervezett formában egyaránt.
- ◆ Fontos az élményszerűség, a szabad, szemlélődő tevékenykedés, az óvónő figyelemfelhívó megjegyzése a környezet tárgyaira, jelenségeire,
- ◆ mutassuk meg a rácsodálkozást, hagyjuk meg a gyermeknek a felfedezés örömét.
- ◆ Az óvónő vegye figyelembe a gyermekek természeti és társadalmi környezetére vonatkozó tapasztalatait, valamint azt is, hogy tapasztalataik családjuk és környezetük eltérő jellegéből adódóan különböznek,
- ◆ a gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építve kell új ismereteket nyújtani, illetve a meglévőket mélyíteni, rendezni, nem elvont ismereteket a gyermekbe belesulykolni!
- ◆ Abban hiszünk, hogy a természetvédelemhez a természet megismerésén és megszeretésén keresztül vezet az út. Ezért nyitott szemmel, szívvel és füllel kell szemlélnünk és felfedeznünk környező világunkat, s vele aktív viszonyt kell kialakítanunk, mely a majdani felnőtt felelősségérzetét megalapozza.
- ◆ A külső világ megismerésének tartalmát a következő témakörök adják, melyek feldolgozásához az ONP. 1989. szolgál segítségül: a család, az óvoda szűkebb és tágabb környezete, az emberi test, közlekedés, évszakok, időjárás, öltözködés, állatok, növények, színek, felnőttek munkája tevékeny megismerése, tevékenyen vegyenek részt óvodai környezetük alakításában, formálásában a csoportszobában, az udvaron, a kertben egyaránt.
- ◆ *"A természet a matematika nyelvén szól hozzánk" (Galilei)*
- ◆ A környezet megismerése során lehetőség nyílik a környező valóság formáival

és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre,

- ◆ minden tevékenységükben megjelenik a matematika: párosítanak, halmazt képeznek, ismerkednek a mennyiségekkel, összehasonlító mérést végeznek, sorbarendezenek, tapasztalatokat szereznek síkbeli és térbeli alakzatokról, a tükörrel való játék során figyelik tükörképük mozgását, tükrös alakzatokat hoznak létre, gyakorolják a síkban, térben történő tájékozódást.
- ◆ Tervezés közben az óvónő induljon ki a lakóhely, lakókörnyezet sajátosságaiból, csoportja eddigi tapasztalataiból és a gyermekek gondolkodásának fejlettségéből.
- ◆ A tapasztalatszerzés módja az alkalmi és folyamatos megfigyelés, a gyűjtés, a szimulációs játékok.
- ◆ A tapasztalat és élményszerző megfigyeléseket elsősorban természetes környezetben szervezzük, egyéni vagy mikrocsoportos formában, a gyermekek érdeklődésétől függően,
- ◆ az érdeklődő gyermekek számát nem kívánjuk mesterségesen növelni, megelégszünk a sokszor előforduló 1, 5, 8 gyermek jelenlétével,
- ◆ úgy tapasztaljuk, hogy a többször előforduló témák így is kiteljesednek.
- ◆ A kötetlen foglalkozás lehetővé teszi az óvónő számára a gyermekek egyéni tapasztalatainak, élményeinek megismerését,
- ◆ módot ad a differenciált fejlesztésre, az egyéni fejlődési üteméhez való igazodásra,
- ◆ ez nem zárja ki, hogy a gyermekek érdeklődéséhez igazodva, vagy érdeklődésüket, kíváncsiságukat felébresztve az egész csoport együttesen vegyen részt a környezet megismerésében.
- ◆ Az óvónő lelkesedése, rácsodálkozása inspirálja a gyermekeket a gyűjtésre, a gyűjtött képek, tárgyak, kincsek kapcsán tartalmas beszélgetést kezdeményezhet az óvónő a gyermekekkel, amikor a gyermek ismereteiről, megfigyeléseiről képet kap, illetve kiegészítheti azokat.
- ◆ A szimulációs játékokban a játékhelyzetet az óvónő teremti meg, a játékos tevékenységekben a gyermekek önként vehetnek részt, különböző helyzeteket

élhetnek át.

- ◆ A folyamatos és alkalomszerű megfigyeléskor, a gyűjtőmunka során, a spontán szituációkban szerzett élmények egyeztetésére, a tapasztalatok rendezésére, feldolgozására lehetőséget adnak a gyermekek és az óvónő beszélgetései, a témakörökhöz kapcsolódó gyűjtemények (képek, erdei termések...) rendezgetése úgy, hogy közben új ismeretek megszerzésére is lehetőség nyílik.
- ◆ Segítsük a szülőket abban, hogy felismerjék a gyermek környezet iránti érdeklődésének fontosságát.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

1. A gyermekek ismerik az évszakok jellemző jegyeit, különbséget tudnak tenni egy-egy évszak között. Gyönyörködni tudnak azok szépségében. Védik a természetet: óvják a növényeket, nem szemetelnek, nem rongálnak. - Ismerik a háziállatokat, vadon élő állatokat, madarakat, bogarakat.
2. Ismerik a közlekedési eszközöket, betartják a gyalogos közlekedés elemi szabályait.
3. Közlekedési eszközökön udvariasan viselkednek.
4. Felfedezik az elemi összefüggéseket a természetben lejátszódó változások között.
5. Ismerik az óvoda környezetét.
6. Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását. - Ismerik óvodájuk nevét.
7. Számlálni tudnak tárgyakat 10-es számkörben, összehasonlítanak mennyiség, nagyság, szín, forma szerint.
8. Megkülönböztetik az irányokat, eligazodnak térben és időben.

A munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal gyakran egybeeső munka és munka jellegű tevékenység.

A munka a játékból bontakozik ki, s az óvodás gyermek számára mindvégig játékos jellegű marad. Gyakran nem is választható el a játéktól, de amíg a játék belső szükségletből fakad, a munka elvégzését külső szükségesség indokolja és többnyire külső irányítással folyik. A gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli, felelősséggel jár.

Mivel a gyermekek fejlődésük során, önállóságuk kialakulásának folyamatában igen tevékenyek, maguk akarnak mindent elvégezni, mindenben részt kívánnak venni, munkát éppúgy, mint a játékot szívesen, örömmel végzik.

Szükségességét természetesnek fogják fel, élvezik az elért eredményeket. Az eredmény, a siker élménye az óvónővel kialakított érzelmi kapcsolat, a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése - a megerősítés motivációja - ösztönzi a gyermeket arra, hogy újra és újra részt vegyen a tevékenységben.

A gyermek munkajellegű tevékenysége a tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének fontos lehetősége.

Fejleszti a gyermek mozgását, szem-láb koordinációját, testsémáját, térérzékelését, vizualitását, érzékszerveinek működését. Alakítja esztétikai, erkölcsi érzéküket, értékítéletüket, szociális érzelmeiket, erősíti önértékelési képességüket.

Kitartásra, fegyelmezettségre, önállóságra, a nehézségek leküzdésének képességére, kötelességtudatra, felelősségérzetre, türelemre nevel.

Hozzájárul a gyermekek ismereteinek gyarapodásához, értelmi képességei fejlődéséhez, a munkaszemlélet alakulásához.

S minthogy a munka az óvodában elsősorban közösségért végzett tevékenység, hozzájárul a gyermekek társas kapcsolatainak alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének, örömeinek felfogásához, átéléséhez.

A tevékenység célja

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok

kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését, a társakért vállalt felelősséget.

Feladataink

- Az óvónő feladata a különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, szervezése és azok feltételeinek biztosítása.
- Fontos, hogy megteremtse a gyermekek számára az életkornak, egyéni képességeknek megfelelő munkalehetőségeket,
- gondoskodjon arról, hogy minden gyermeknek legyen alkalma önálló munkavégzésre állandóan is folyamatosan, teherbírásának megfelelően,
- a gyermekek mindazokat a feladatokat, melyeknek ellátására képesek, végezzék is el,
- biztosítsa a gyermekek tényleges aktivitását, küszöbölje ki az üres, formális tevékenykedtetést,
- minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a vállalt munkatevékenységet,
- megfelelő motivációval törekedjen arra, hogy a gátlásos, visszahúzódó, a munkától esetleg vonakodó gyermekek is kivegyék mindezekből részüket,
- biztosítsa az örömmel végzett munkatevékenység lehetőségeit nagymértékben meghatározó, a gyermekek számára megfelelő méretű eszközöket,
- a munkaeszközöket olyan helyen tároljuk, hogy a gyermekek könnyen hozzáférjenek.
- S a legfontosabbat: a nyugodt légkört, ahol a gyermekek érzik, hogy munkájukat igénylik, számon tartják.
- Az óvónő minden munkafajtánál mutasson példát, adjon mintát az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Szükség szerint segítsen, mégpedig úgy, hogy a gyermekek minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

- A munkát értékeljük!
Reálisan, személyre szabottan, a pozitívumokat kiemelve, buzdítást, biztatást adva ezzel a további munkához.
- A munka jellegű tevékenységek tartalmát a következők adják: önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások teljesítése, naposi munka, környezet-, növény-, esetleg kisállat gondozás.
- Igyekezzenek elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a saját személyével kapcsolatos teendők elvégzésére, és gyermekük sajátosságai alapján, erejének megfelelően vonják be őt a család egészét érintő közös tennivalókba.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen dolgoznak közösen és egyénileg is, örömmel végzik kötelességüket.
- Saját személyükkel kapcsolatban teljesen önállóak: egyedül étkeznek, öltöznek, tisztálkodnak.
- Önállóan és igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak kis megbízatások teljesítésére.
- Az udvar a kert gondozásában részt vesznek felnőtt irányításával.
- Segítenek a kisebbeknek, a felnőtteknek a munka jellegű tevékenységekben.

A tanulás

"Az embert nem lehet valamire megtanítani csak hozzá lehet segíteni ahhoz, hogy a tudást maga szerezzze meg..."

(Galilei)

- A kisgyermek születése pillanatától fogva tanul.
- Spontán, önkéntelen módon és folyamatosan,
- tanulását spontán érdeklődés, az érzelem uralma határozza meg, - kíváncsisága, nagyfokú mozgásigénye irányítja,
- a tanulási folyamat alapja a gyermeki aktivitás és öntevékenység,
- a felnőtt feladata, kötelessége, hogy a gyermek cselekvő aktivitását, önállóságát elősegítse, tevékenységi vágyát kielégítse, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségét biztosítsa, mert a gyermeki tanulási folyamat megvalósulásának ez az alapvető feltétele.
- Az óvodában a tanulás - folyamatos - jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, - amely nem szűkül le az ismeretszerzésre - másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. A képességek, a magatartás, a tanulás utáni vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magában foglalja.
- A nevelési folyamat egésze, annak valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán, utánzással, vagy szervezett módon tanuljon a kisgyermek.
- A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára az óvodás gyermek életkori sajátosságaihoz, igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.
- A gyermek számára az önkéntelen tanulás lehetősége az egész nap folyamán biztosított.
- A tanulás legfontosabb színterének a játékot tekintjük,
- a kisgyermek a játék közben, a játék által tanul a legtöbbet,
- arra törekszünk, hogy a játékban rejlő nevelői erő és tanulási lehetőség minél jobban érvényesüljön anélkül, hogy a játék örömet csökkentené.
- A gyermeki tanulás alapvető formája az óvodáskorban az utánzás. *"Ezért az*

óvoda az utánzásos tevékenységekre adjon módot, kivárva az önkénytelen figyelem által irányított, spontán utánzás legnagyobb hatékonyságú pillanatait." (Vekerdy Tamás)

- Utánzással, mintakövetéssel sajátítja el a gyermek az alapvető magatartási, viselkedési szokásokat, ezért nagyon fontos, hogy hiteles személyek vegyék körül,
- az óvónő beszédének, mozgásának, metakommunikációjának mintaszerűnek kell lennie.
- Ehhez társulnak olyan tanulási formák, mint
 - ◆ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
 - ◆ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
 - ◆ a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás, amelyek spontán és szervezett módon egyaránt megvalósulhatnak az egész óvodai nap folyamán.
- Helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás, melyet az óvodáskorú gyermekek tanulási sajátosságainak figyelembevételével, a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva szervezünk.
- A kötetlen szervezeti forma, a játékon belül egyéni, páros vagy mikrocsoportos munkaformában, valamennyi korcsoportban a foglalkozások alapformája. Kivétel ez alól a testnevelés foglalkozás, amely valamennyi korcsoportban kötelező,
- a 4-7 éves korosztály számára az ének, zene, énekes játék, a környezetmegismerő kirándulások kötetlen és kötött formában is szervezhetők.
- A program tevékenységrendszerében a tanulás a gyermeki tevékenység velejárója, a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad,
- a valamit megtanulás a gyermek részére spontán folyamat, az óvónő részéről tudatos, tervszerű, az egyéni fejlődésre, a differenciált fejlesztésre irányuló tevékenység,
- egyénre szabott feladatokkal, módszerekkel, eszközökkel.
- A tanulási folyamatot áthatja a derű, a humor, a biztatás, a dicséret, a

sikerélményhez juttatás.

NÉPHAGYOMÁNYÁPOLÓ TEVÉKENYSÉGEK, **NÉPSZOKÁSOK A NEVELÉS FOLYAMATÁBAN**

*"Köze van az élethez, a mindnyájunk mai életéhez.
Megvan benne magja, terve egy nagy nemzeti
kultúrának."*

(Kodály Zoltán)

Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, hiszen a népi kultúra szempontjából igen gazdag vidék a miénk. A Galga mente olyan tájegység, mely hagyományörzéséről híres, ahol még becsülete van a hagyományoknak.

A mai értékválságos világunkban igazán szükségét látjuk annak, hogy megőrizzük hagyományainkat, hogy beépítsük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a helyi folklórban megőrzésre érdemesek. Ezek által olyan élményekhez juttassuk, amelyek szülőföldjéhez, otthonához kötik, életre szóló örökséget nyújtanak számára. Mert csak így remélhetjük, hogy a következő generációk is tovább hagyományozzák értékeinket. Megalapozódjék bennük a felnőtt, aki igazán fogja szeretni szülőföldjét és tenni is akar érte valamit.

A hagyományörzés nem kizárólagos nevelőmunkánkban, népi játékaival, dallamaival, mozdulataival, ünnepeivel, ünnepi népviseletével...- áthatja azt annak szerves része.

Arra törekszünk, hogy olyan miliót alakítsunk ki, amelyben az uralkodó hangulat, tárgyi választékosság, a sokféle lehetőség örömforrás legyen,

- a néphagyomány ápolásán keresztül közös élmények nyújtotta tapasztalatokkal megéreztessek a gyermekekkel az összetartozás melegségét, a

közös vidámság örömét, a népszokások által tanulják a mások felé fordulást, a tiszteletet mások iránt,

- megtanulják az események íratlan szabályait betartani,
- a sokszínű, hangulatában és tartalmában igencsak különböző játékos cselekvéssorral megélt jeles napokkal ünnepivé varázsoljuk a hétköznapokat,
- a hagyományokban annyi derű, jókedvük, csalfintáság van, amelyre érdemes rákapatni gyermekeinket.

Kezdetől fogva fontosnak tartottuk a mértékletességet.

Nevelőtestületünk álláspontja ezen a téren is egyöntetűvé vált:

- Közvetlen környezetünk népszokásai, néphagyományai közül csak annyit építünk be az óvoda életébe, amennyit a gyermekek életkori sajátossága, egyéni fejlettségi szintje megenged, az egyéni érdeklődésnek teret engedve gyermeknél, felnőttnél egyaránt.
- Tiszteletben tartjuk az óvónők személyiségét, módszertani szabadságát, a gyermekcsoportok különbözőségeit.
- Tudjuk, hogy az óvodás gyermek mindent befogad válogatás nélkül, nekünk kell tudni, mit adhatunk neki,
- ennek elengedhetetlen feltétele, hogy az óvónő gyökeresen ismerje, szeresse, "meg tudja élni" a helyi néphagyományokat, szokásokat.
- A gyakorlati megvalósítás során mindig eredetiségre, természetességre, sokszínűségre törekszünk.

Feladatunk, felelősségünk nagy és nehéz ezen a téren, de szívügyünknek tekintjük, mert sok szépséget rejt.

Hiszünk abban, hogy ha a személyes példa varázsával természetes módon mintát nyújtunk a kisgyermeknek, túlzások nélkül vonzóvá, utánozhatóvá, követendővé tehetjük a mai világban élő gyermekek számára a múlt örökségeit.

A néphagyomány ápolás területei, azok tartalma

A gyermeki tevékenységi formák keretében jelennek meg a nevelés folyamatában:

Népköltészet

- ◆ népmesék, népi kikiáltók, mondókák, találós kérdések, közmondások, rigmusok, időjósok, névcsúfolók helyi változatai.

Gyermekjátékok

- ◆ természetes anyagokból, a természet kincseiből való tárgykészítő játékok: játékszerek, gyermekek játék hangszerek készítése,
- ◆ énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene helyi változatai,
- ◆ népi sport- és ügyességi játékok helyi változatai.

Kismesterségek

- ◆ népi kismesterségek óvodai életkornak megfelelő formái: szövések, fonások különböző módjai, agyagozás, mézeskalács sütés, fűzés, nemezelés, kosárfonás.

Népszokások, jeles napok

A népszokások "az emberi élet vagy a naptári év egyes, nem is mindig kiemelkedő eseményéhez vagy időpontjához kapcsolódnak. Főbb csoportjai az élet három szükségessége, vagyis a családi élethez kapcsolódó szokások különösen a születés, házasság, halálzással kapcsolatosak, jeles napok, a naptári év egyhangúságát évről évre megszakító dátumok, melyekről bizonyos oknál fogva különösebb módon megemlékeznek, és a gazdasági élethez kapcsolódó szokások". (Schram Ferenc: Turai népszokások 5. oldal)

A jeles napok, szokások felelevenítését mindig megelőzi a sokféle, változatos tevékenységben zajló készülődés, az együttjátékozás, az együtt munkálkodás. Minden

egy-egy ünnepnek, jeles napnak megvan a sajátosan kialakított varázsa. Közös tervezgetés, titkos összesűgások, a várakozás izgalma hatja át óvónőt és gyermeket egyaránt.

A gyermekek érdeklődve, kíváncsian várják az örömteli napokat.

Az óvónők sok ötlete fokozza a gyermekek érdeklődését. A nagyobbak visszavisszatérő élményei, az óvodai dolgozók, a bekapcsolódó szülők növelik az ünnepvárás hangulatát.

Maga az ünnep meghitt együttlét, vidám hangulatú, felszabadult, örömteli, élménydús esemény.

Óvodánkban az alábbi népszokások felelevenítése, jeles napok megünneplése hagyomány

Szüret: október 15-től

- ◆ A termés betakarításának ideje.
- ◆ Mi is elkezdjük a munkát: diót verünk, almát szedünk a gyümölcsösben, tördelünk, betakarítjuk az óvoda kertjéből a zöldségfélét, leszüreteljük a lugasról a szőlőt, énekelünk, játszunk: őszi játékokat, szőlős, szüretes, diós mondókákat, énekeket, az óvó néni szép őszi népdalokat énekel.

Szüreti mulatság

Amikor a betakarítások, szüret a vége felé közelednek és mi is leszüreteltünk az óvodában, akkor rendezzük meg az óvodai szüreti vigadózást. Elkészítjük a színes, rajzos plakátot, karikára szőlőt, almát kötözünk, bírót, bírónét választunk, lesznek lovasok, zenészek, kocsmáros, kocsmárosné is.

Az anyukák, nagymamák, óvó néni, dajka néni készítik a szép turai ruhát, hisz ünnep közeleg.

A nagy napon népviseletben vagyunk. Mindenki kicsik és nagyok. Kezdetét veszi a felvonulás, elől a bíró, bíróné, lányok viszik a szőlőt, "zenélnék a zenészek", "vágtaznak a lovasok", előre jelzik, jövünk. Énekelve, szőlőt csipegetve ki-ki kedve

szerint.

Megállunk piactéren, aki akar, játszik velünk csószöset. A megmaradt szőlőt az óvodában ledaráljuk, "sutulunk", mustot iszunk. Táncolnak az óvó nénik... hogy is kell? Nem mutatjuk meg... a gyermekek meglesik, utánozzák... együtt örülünk.

Advent - a karácsony előtti négy hét

Adventi szokás, hogy minden csoport adventi koszorút készít négy gyertyával, hétről hétre egy-egy újabb gyertya meggyújtása jelenti a karácsony közeledtét.

Csendesen készülődünk, az ünnepvárás jelen van viselkedésünkben, tetteinkben. Ajándékot készítünk, csomagolunk szülőknek, testvéreknek, mézeskalácsot sütünk, díszítünk, készülnek a karácsonyi díszek nádból, szalmából, kukoricából, pattogatottból és, csuhéból, dióból, fényesítjük a piros almákat, gyertyát öntünk... közben a karácsonyhoz tartozó történetekről, ehhez kapcsolódó szokásokról beszélgetünk, az óvó néni karácsonyi énekeket énekel, együtt is énekelgetünk, mondókázunk, kis versikéket mondogatunk.

Borbála nap - december 4.

Jósló nap.

Cseresznyeágot teszünk vízbe, várjuk, figyeljük karácsonyra kivirágzik e?

Mikulás- december 6.

Nagyon várjuk. Előtte mondókákat, versikéket mondogatunk, énekelgetünk. Sokféle technikával jelenítjük meg dalainkat, verseinket. Az óvó nénik készülnek a hagyományos mesejátékra, mert a mese maga a csoda, és az idő is jobban telik, míg a Mikulás megérkezik, mert hozzánk eljön. A nagy napon kitisztítjuk lábbelijeinket, a jelünkhöz tesszük, hátha kerül bele valami. Kezelődik a mesejáték, olyan érdekes, izgalmas - nagyon élvezzük - s a végén már vár bennünket a Mikulás.

Luca - december 13.

"Luca nap az úgy vót, hogy babot köllöt fejtenyi...", fejtünk, mert aki nem fejt, annak nem tojik a tyúkja.

"Varrni nem szabad, mert bevarrod a tyúkok valagát, mosni sem, mer' kimosod belülök a tojást."

"Pénzt se vót szabad kiadni, mer' annak nem vót szerencse a házná" - mi sem adunk - de ez csak babona ám! - a nagyokkal beszélgethetünk róla. Luca búzát is vetünk cserépbe, ezt a gyermekek gondozzák, majd hazaviszik a karácsonyi asztalra "Bort, búzát, békességet" kívánva.

Karácsony- december 24-25-26.

Az ezt megelőző utolsó óvodai napon a gyermekeket feldíszített fenyőfa, halk zene, pislákoló gyertyafény várja. Megnézzük az iskolások betlehemes játékát, melyben a pásztorok és az öreg mondókái igen nagy derűtséget keltenek. Nagy a figyelem, az élmény biztosan bevésődik, talán egyszer majd Ők is felelevenítik ezt a szép szokást. Ünnepi asztalt terítünk, rajta dió, alma, gyertya, hajtatott búza. Az összetartozás jelképeként mindenki kap a szeletekre vágott almából.

Az igazi, pótolhatatlan örömet hozó, áhítatos ünneplés a családé, hisz a karácsony az otthon, a család ünnepe.

Újesztendő- január 1.

Újév reggelén a gyermekek felköszöntötték a rokonokat, ismerősöket. Másnapján az óvó néni is ezt teszi, majd a gyermekek is köszöntik egymást és a felnőtteket.

Vízkereszt - január 6.

A karácsonyfát ekkor szedjük szét.

Farsang - vízkeresztől húshagyó keddig

Fonóbeli játékokat játszunk. Régen a fonóházakban találkoztak a lányok, a legények. A fonóházbeli együttlétek a munka utáni játék, tánc, multság tette színesebbé a hosszú, hideg, egyhangú téli napokat. Nálunk is megkezdődik a szövés, fonás,

macskafarka kötés, gyöngyfűzés, varrás, közben előkerülnek a találós kérdések, csúfolódók, ügyességi játékok, párválasztó dalos játékok, a jókedv, a mulatozás, pihenésképpen egy szép mese a mindennapok része.

Gyertyaszentelő - február 2.

Jóslónap.

"Ha fénylik gyertyaszentelő, az íziket is szedd elő!"

Kukoricát morzsolunk, csutkavárat építünk. Figyeljük, milyen az időjárás, ha kisüt a nap, visszabújik a medve a barlangjába, hosszú lesz a tél - hogy igaz e, majd megfigyeljük.

Készülődünk a farsangi mulatságra

Tervezgetünk, minek öltözzünk, gyűjtjük az ötleteket, gyűjtögetjük az anyagokat, tréfás versikéket, mondókákat mondunk, énekelünk, játszunk, kitaláljuk, hogyan díszítsük fel a csoportszobánkat. Különböző technikával a legkülönbözőbb anyagokból farsangi álarcot, jelmezt készítünk az óvó nénivel vagy a szülőkkel közösen, a csoportok hagyományai szerint. Készül a télűző "Kiszi Kati", a farsangi bábbon majd kicsúfoljuk, tél végén a Galgába dobjuk.

"Farsangfarka" - hamvazó szerda előtti három napos mulatozás ideje

A különböző módon feldíszített, átrendezett csoportszobákban és az egész óvodában mi is ekkor tartjuk jelmezes farsangi bálunkat, búcsúztatjuk a telet. A gyermekek és felnőttek maskarát öltenek, sokat táncolunk, énekelünk, pampuskát eszünk, az egész óvoda együtt mulat.

Sándor, József, Benedek - március 18. 19. 21. Meleghezó napok.

Köszöntjük őket, figyeljük, hogy hozzák-e a meleget.

Virágvasárnap - húsvét előtt egy héttel

Ezen a héten a telet, a bajt, a betegséget megszemélyesítő, felöltöztetett szalma bábút "Kiszi Katit" a Galgába dobjuk, köszöntjük a tavaszt, figyeljük az éledő határt,

készülünk a húsvétra. Takarítunk: a csoportszobában megmossuk a játékokat, megfürdetjük a babákat, az udvaron is söprögetünk, gereblyézünk, udvart rendezünk. Tojást festünk "hagyma hajával", levélrátétellel, viasz írókázással díszítjük. Szépítjük a csoportszobát, a fiúk locsolóverset tanulnak az óvó nénitől és egymástól, a lányok készítenek nekik a meglepetést.

Húsvét hétfő - öntözőkódás

A következő napon van az óvodai öntözőkódás napja.

Május 1. - "májfát" készítünk

A nagycsoportos fiúk fűzfaágat hoznak, amit színes papírszalagokkal díszítünk, az óvoda bejáratánál felállítjuk, tavaszi dalokat énekelünk.

Medárd -június 8.

Időjóslónap.

Úgy szól a mondás - ha esik, 40 napig esni fog - megfigyeljük.

Kislagzi.

A nyár elején ismét előkerül a szép turai népviselet - köszönet a szülőknek érte - lagzist játszunk. Sok a teendő előtte. Ki legyen a menyasszony, aki felveheti az igazi, régi, csodaszép turai menyasszonyruhát? Fel is kell kutatni a sublót mélyéről - megkérjük a nagymamát. Vőlegény is kell, olyan, aki a menyasszonyt nagyon szereti. Nehéz a választás, de a végén mindig kikerül néhány szép pár a nagycsoportosok közül. Kell még vőfély, aki majd hívogat, pap, aki összeadja az ifjú párt, - a gyermekek kiválasztják - zenészek, akik húzzák a talpalávalót, és sátor ahol mulatni lehet, - majd megszerzi a karbantartó bácsi.

Sok a munka de a gyermekek az óvó nénikkel, dadus nénikkel együtt szívesen tevékenykednek - szalagot hajtogatnak, gyöngyöt fűznek, szépítik a csoportszobát, az udvart - mert tudják vagy hallották: nagyon különleges, ritka szép nap következik. A várva várt napon a lányok ajándékos kendőben süteményt, a fiúk "bort" hoznak. A

vőfélyek hívogatnak. A "katulás lányok" felvarrják a fiúknak a virágot. S ha az ifjú pár is elkészült, a vőfély búcsúztatója után indulunk az esküvőre. A menetet meglesi a falu apraja nagyja. Az esküvő meghitt dolog, mindenki érzi, - pedig csak játzsási. Az óvó nénik szép éneke kíséri.

Hogy táncolni is szeretnek, azt mulatozás közben mutatják meg. Nincs gyermek, aki ezt tétlenül nézné. Mulatozásunknak a déli harangszó vet véget. Vár bennünket a konyhás nénik finom lagzis ebédje.

Óvodánk óvodapedagógusai hagyományápolás iránti elkötelezettségét, elmélyült érdeklődését tükrözik az e témában megírt szakdolgozatok, kolléganőnk megjelent könyve, melyek a gyakorlati megvalósítás során hiteles segítséget nyújtanak, jól hasznosíthatók.

- ◆ Dolányi Anna: „Arany bárány, arany kos
esküvőre megyünk most...”
Kecskeméti Tanítóképző Főiskola
Intenzív tanfolyam 1993.
- ◆ Dolányi Anna: Gyermekjátékok Turán
Kiadja Nagyközségi Polgármesteri
Hivatal Tura
- ◆ Kiss Ernőné: Lakóhelyem és a környező falvak néphagyományának
beépítési lehetősége az óvodai nevelésbe, különös tekintettel a mondókákra,
gyermekjátékokra, népdalokra.
Kecskeméti Tanítóképző Főiskola
Intenzív tanfolyam 1989.
- ◆ Polonkai Orsolya: Élő hagyományok a turai óvodában
Kecskeméti Tanítóképző Főiskola
Óvodapedagógus szak 1997.
- ◆ Szilágyi Józsefné: Lakóhelyem és környéke néphagyományainak,
népi dalos játékaiknak gyűjtése, rendszerezése,

feldolgozása

Kecskeméti Tanítóképző Főiskola

Óvodapedagógus szak 1987.

◆ Tóth Andrásné: Tura néprajzi hagyományainak felhasználása az óvodában

Gazdasági élet szokásai, szőlőszüret

Budapesti Tanítóképző Főiskola

Intenzív tanfolyam 1995.

A GYERMEK ÉLETÉNEK JELES NAPJAI, EGYÉB ÜNNEPEIK, RENDEZVÉNYEINK

Nemzeti ünnep - március 15.

Tavasszal kiemelkedő hazafias ünnepünk.

Készülnek az ünnep jelképei: zászló, csákó, kokárda, lovacska, párta... a legkülönbözőbb technikákkal. Előkerülnek a huszáros énekek, toborzók, ünnepi verseket mondogatunk. Az ünnep napján a csoportok, az óvoda is ünnepi díszbe öltözik, mi is szebb ruhát öltünk, az óvó nénik énekelnek, lovacskáznak. A piactéri emlékműhöz zászlót, kokárdát viszünk.

Anyák napja - május első vasárnapja

Ajándékkal, verssel, énekkel készülünk. Az ünneplés a családé.

Gyereknapi nap - május utolsó hete

Mi felnőttek nagyon készülünk: játékkal, tréfás vetélkedőkkel, meglepetéssel, a gyermekek nagyon várják, mert ez nálunk hagyomány. Az anyukákat, apukákat, nagymamákat, nagypapákat és a testvéreket is meghívjuk, együtt játszunk, hogy mindenki, de legfőképp a gyermek boldognak érezze magát.

A gyermekek születésnapjának megünneplése

Minden csoport egyedi módon, a saját szokása szerint ünnepli.

Évzáró

Június első hetében minden csoport vidám hangulatú játékkal kedveskedik a családoknak, ismerősöknek, minden kedves érdeklődőnek.

Augusztusban a nagycsoportosok búcsú-kirándulása, valamint a nagycsoportosok búcsúja.

Környezet és természetvédelemhez kapcsolódó ünnepek

E sajátos ünnepeket azért tartjuk fontosnak, mert a természet megismerését a hozzá fűződő érzelmi viszony alakítását a károsító tényezőkre való rádőbbenést a cselekvésre való ösztönzést szolgálják. A csoportok saját hagyományaik szerint ünneplik:

- ◆ A Víz Világnapját március 22-én - Föld napját április 22-én
- ◆ Madarak és Fák napját május 10-én
- ◆ Környezetvédelmi Világnapot június 5-én

AZ ÓVODA SZOLGÁLTATÁSAI

Fakultatív hit és vallásoktatás

Az egyházi jogi személy az óvodában a nagycsoportos gyermekek részére a szülők igénye szerint, az óvodai foglalkozásoktól elkülönítve, az óvodai életrendet figyelembe véve szervezi heti egy alkalommal.

Logopédia

Hetente a logopédus által javasolt gyermekek részére.

Egyéb térítési díj ellenében igénybe vehető szolgáltatások

- úszás
- gyermek előadások látogatása
- egyéb a csoportok által szervezett kirándulások, közös programok

Ezen események csak kiegészítői lehetnek napi életünknek a szülők igényeit, anyagi lehetőségeit figyelembe véve szerveződhetnek.

Lényeges, hogy olyan tartalmúak legyenek, amelyek erősítik az óvoda nevelési céljainak elérését, jól illeszkedjenek az óvoda sajátos arculatához.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Az óvoda nvtva tartása

Az óvoda hétfőtől péntekig, ötnapos munkarenddel, egész éven át (négy hét takarítási szünet kivételével) folyamatosan működik.

A nyitvatartási idő: napi 11 óra - reggel 6'30 - 17'30-ig.

Az óvoda csoportszerkezete

- A csoportok szervezési módjának meghatározásakor fő szempontunk a gyermekek érdeke, mely megkívánja a nevelőtestület korrekt, etikus a cél érdekében maximálisan együttműködő, felelősségteljes magatartását.
- Az óvoda csoportszerkezetének kialakításakor a legoptimálisabb megoldás érdekében figyelembe vesszük:
 - a jelentkező gyermekek létszámát, életkorát, a gyermekek személyiségét, szociális összetételét,
 - a szülők igényeit, véleményét,

- a nevelőtestület szakmai kvalitását, véleményét.
- Az óvodai csoportok szerkezete a körülmények figyelembevételével változhat: lehet azonos életkor szerint szerveződő - (osztott), és/vagy vegyes életkor szerint szerveződő (részben osztott vagy osztatlan) - amelyek a különböző fejlődési ütemű gyermekeknek egyaránt kedvező fejlődési környezetet nyújthatnak.
- Bármilyen a csoportösszetétel, a legfontosabb kritérium az, hogy abban a gyermekek, óvónők egyaránt jól érezzék magukat.
- Programunk megvalósítható bármely szervezeti keretek között.

A napirend, hetirend

A napirend kialakításánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- minden gyermekre, minden tevékenységre érvényesüljön a folyamatosság, küszöbölje ki az óvónő a felesleges, indokolatlan várakozási időt,
- a gondozási teendők időtartama a gyermekek tempójához, igényéhez igazodjék,
- a legtöbb időt a napirendben a gyermek legfontosabb tevékenysége a játék kapja,
- a többi tevékenységforma a játékba ágyazottan, mint választható tevékenység szerveződik,
- kivétel ez alól hetente egy napon az óvónő által kezdeményezett kötött testnevelés foglalkozás,
- kivétel lehet 4-7 éves korban az óvónő döntésétől függően kötött szervezeti formában is szervezhető ének, zene, énekes játék,
- a játék folyamatának csak bizonyos idejű felfüggesztését jelenthetik az óvónő által kezdeményezett kötetlen és kötött szervezeti formában szerveződő tevékenységek egyaránt,
- kellő gonddal ügyeljen az óvónő arra, hogy a gyermekek a tevékenységeket valóban szabadon választhassák meg,
- a játék folyamatában, azonos időpontban és intervallumban ismétlődjenek az

étkezések, a frissítő torna és/vagy mozgásos játék, mese, levegőzés, séta, kinti játék, pihenés. Ez feltétlenül szükséges, mert az állandóan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak,

- állandósága mellett legyen rugalmas - adjon lehetőséget az elmélyült tevékenységre, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessék.

A napirend rugalmassága tegye lehetővé az előre nem tervezett, de a gyermekek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését.

- Főbb kereteit azonban mindig helyes megtartani a gyermekek biztonságérzete, tájékozódása és a szokások alakulása érdekében.
- Mindezek alapján az óvodapedagógus feladata a gyermekcsoport legideálisabb napirendjének kialakítása, amely ahogy az évszakok változnak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható.
- Az óvónő törekedjék arra, hogy a gyermek napirendje a családban lehetőség szerint az óvodáéval összhangban legyen és harmonikusan egészítsék ki egymást.

A hetirendben állandó napot igényelnek:

- heti egy alkalommal minden csoportban a testnevelés foglalkozások,
- a kötelező szervezeti formában is megvalósítható ének, zene, énekes, játék.
- A hét keretén belül a játékba ágyazottan jelenjenek meg az óvónő által kezdeményezett, a gyermekek által választható tevékenységek, - ez ne napokhoz kötött tevékenységet jelentsen.

Tervezőmunkánk, dokumentáció

Az óvónő számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása, az óvodai nevelés tervezettség. A folyamatok, tevékenységek tervezése keretet jelent az óvónő számára, korlátoz, irányt ad, segíti a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését, ugyanakkor a jó terv szabadságot, rugalmas alkalmazkodást, az egyes gyermekhez való igazodást biztosítja. Szükségesnek tartottuk a helyi tervezési gyakorlat átgondolását, az új, jobb megoldási módok keresését, formális elemei kiiktatását.

Mivel a helyi óvodai nevelési program elfogadásában a nevelőtestület dönt, célszerűnek tartottuk arról is dönteni, hogy az óvodapedagógusok milyen dokumentációt készítenek kötelezően.

Az óvodapedagógusok tervezik:

- ◆ a gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési terve tartalmazza
- ◆ a gyermekcsoport szokás-, szabályrendszerét, tervezés időkerete 1 év, fél év,
- ◆ a program koncepciójának megfelelően a tevékenységi tervet, időkerete 1 év, 2-3 hónap, 1 hét,
- ◆ eseménytervet, tervezés időkerete 1 hónap.

Az egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentuma tartalmazza

- ◆ a gyermek élettörténetének és családi körülményeinek fontosabb jellemzőit,
- ◆ pedagógiai megfigyeléseket,
- ◆ a gyermekek képességszintjeit,
- ◆ a gyermekek fejlődésének, fejlesztésének folyamatos, egyéni követését.

A tervezés időkerete folyamatos, és dátumozott.

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek harmonikus fejlődését.

Ennek alapvető feltétele az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel. Célunk, hogy együttműködésünk egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósuljon meg, amelynek alapja az egymás tiszteletben tartása, a kölcsönös bizalom, kölcsönös megbecsülés és segítségnyújtás. Ennek érdekében a következőképpen fogalmazzuk meg az *együttműködés alapelveit*:

- ◆ Családlátogatáson igyekszünk megismerni minden egyes gyermek családját, nevelési elveit, módszereit, figyelemmel kísérjük a családban végbement változásokat.
- ◆ Szülői értekezleteken, fogadóórákon, nyílt heteken, személyes beszélgetéseken mindent megteszünk azért, hogy a szülők megismerjék az óvoda életét.
- ◆ A gyermekek fejlődéséről korrekt, hiteles tájékoztatást adunk.
- ◆ Feladatunk a szülő biztonságérzetének kialakítása: érezze, hogy gyermekét szeretjük, szeretetteljes figyelemmel vesszük körül: bizalomteli, őszinte, figyelmes, barátságos légkör biztosításával.
- ◆ Az óvónő legyen támasza és segítőtársa a szülőnek a nevelésben.
- ◆ Fogadja el az óvónké a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztal, fontos, hogy a szülő érezze, hogy az óvónő vele együtt, az ő egyetértésével kíván neki és gyermekének segíteni.
- ◆ Az óvónő legyen nyitott a szülők egyéni és közös kéréseire, javaslataira, azok teljesítését vegye komolyan, mérlegelje.
- ◆ Az egyenrangú nevelőtársi viszony az óvónők és szülők kölcsönös alkalmazkodásában is megnyilvánul.
- ◆ A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élő gyermekek szüleivel az óvónő megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezzen kapcsolatot.
- ◆ Minden szülőhöz egyenként keressük az utat, hogy velük együttműködve,

egyenrangú nevelőtársi viszonyban segíthessük a gyermekek fejlődését.

- ◆ Az óvónő és a szülők kapcsolata legyen folyamatos, épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.

A kapcsolattartásformái

- *családlátogatás*

óvodába lépést megelőzően az első találkozás az óvónő és a család között, a gyermekekkel és a szülőkkel való kölcsönös ismerkedést, tájékozódást szolgálja ez az alkalom, segít, hogy megtegyük az első lépéseket egymás felé, hogy együttműködésünk sikeres legyen, hasznos és szükséges a már ismert, szeretett óvónő látogatása a későbbiek során is,

- *anyás beszoktatás*

az óvoda és a család együttműködésének első próbája, a gyermekek óvodába való beilleszkedésének segítése, ez csak akkor lehet sikeres, ha a szülőkkel kialakul a jó partnerkapcsolat, ha érzik, számíthatnak megértő támogatásunkra, segítségünkre,

- *napi kapcsolattartás*

pillanatai lehetőséget adnak a kölcsönös érdeklődés kifejezésére, a tájékoztatásra,

- *szülői értekezletek*

óvodába lépést megelőzően tájékoztató szülői értekezlet - a szülőkkel való kölcsönös kapcsolat kialakulásának feltétele, hogy minél több információt nyújtsunk az óvodai élet mindennapjairól, a szülők megismerkedjenek az óvoda nevelési programjával, megismerhessék az óvoda hagyományait, az óvodai környezetet, a csoport szülői értekezletek - jó alkalmat adnak arra, hogy a szülők megismerhessék az óvoda nevelési céljait, feladatait, az óvodai élet rendjét, szokásait, elmondhassák gondjaikat, javaslataikat, sor kerülhet egy-egy nevelési, egészségügyi, vagy egyéb kérdés megbeszélésére, a szülők

érdeklődését is kiváltó téma megvitatására, oldott hangulatú beszélgetés keretében,

– *nyitott óvoda - szülők részvétele az óvoda életében.*

óvodánk mindig nyitva áll a szülők előtt, lehetőséget teremtünk arra, hogy megismerjék és tevékenyen részt vehessenek az óvoda mindennapjaiban,

– *nyílt napok*

ilyenkor az óvónő hívja meg a gyermekek szüleit (egy-egy napra, hétre) az év folyamán, az érdeklődéstől függően, esetleg többször

– *fogadó óra*

lehetőséget ad arra, hogy az óvónő és a szülő kölcsönös bizalommal, nyíltsággal beszélgessenek a gyermek fejlődésével kapcsolatos tapasztalatokról,

A szülők, nagyszülők aktív közreműködői az óvodai eseményeknek. Segítenek az ünnepek, kirándulások, közös programok sikeres lebonyolításában. Az előkészületekben való részvételükkel emelik az ünnep hangulatát, miközben az óvodai csoporttal, az óvónőkkel, a többi szülővel együtt osztoznak az ünnep örömeiben.

A közös munkadélutánok jó alkalmak egymás jobb megismerésére.

Az óvoda és az iskola

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, a 6.-7. élet év fordulóján iskolaéretté válik.

Az óvodába járó kisgyermekből iskolába járó tanuló lesz.

Az óvodából az iskolába való zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását, a két intézmény együttműködését. Amelynek alapja, hogy érvényesüljön a kölcsönös nyitottság, a kölcsönös bizalom,

egyenrangúság a pedagógiai tevékenységben, egymás munkájának ismerete és megbecsülése.

Keressük, kezdeményezzük az együttműködés sokoldalú lehetőségeit

- tanító kollégáinkat meghívjuk óvodai csoportlátogatásra, tapasztalatcserére, amely lehetőséget ad helyi nevelési programunk, gyermekszemléletünk, az óvodai nevelési elvek, módszerek, szokás-, szabályrendszerek megismerésére, ami munkánk folyamatossá tételét, egymásra épülését, ezáltal a gyermekek óvodából iskolába való zavartalan átmenetét biztosítja,
- tájékozódunk az iskola helyi nevelési programjáról, a tanítás módszereiről, követelményeiről, az iskolai munkáról,
- nagycsoportos gyermekeinkkel minden évben ellátogatunk az iskolába, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedhessenek az iskolai életmóddal,
- a volt óvodásokat meglátogatjuk az iskolában, figyelemmel kísérjük beilleszkedésüket,
- a volt óvodásainkat, tanító nénijüket vendégül látjuk az óvodában,
- részt veszünk az iskola által a leendő elsőosztályosok szüleinek szervezett szülőértekezleten.

Meggyőződésünk: *"Az óvoda megkönnyíti az iskola feladatát, de nem akkor, ha elvégzi előre az elemi iskola egy részét, hanem ha jól teljesíti a maga feladatát."*
(Imre Sándor)

..."mert nem igaz az, hogy az teljesít nagyon jól, akit meggyötörnek életkorának ellentétes módon, hanem az, akit minél tovább megőriznek az életkorának megfelelő körülmények közt." (Vekerdy Tamás)

Az óvoda és a pedagógiai szakszolgálatok

Nevelési Tanácsadó

A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárása, megoldása, szükséges esetekben segítség kérése annak eldöntésében, hogy a gyermek elérte-e a tankötelezettség teljesítéséhez szükséges fejlettséget - mindenkor a szülő egyetértésével. A kapcsolat folyamatos.

Tanulási képességet vizsgáló Szakértői Bizottság

A testi-érzékszervi-értelmi-beszéd-vagy más fogyatékos gyermek ellátása, szakértői vélemény alapján annak meghatározása, hogy mely nevelési-oktatási intézménybe nyerjen felvételt a gyermek - mindenkor a szülő egyetértésével. A kapcsolat eseti.

Logopédus

Beszédbeli hiányosságok, hibák feltárása, korrekciója, nyelvi kommunikációs zavarok javítása.

A kapcsolattartás formája, módja:

- minden nevelési év elején a gyermekek szűrése,
- minden héten egyszer az óvodában a rászoruló gyermekek számára logopédiai foglalkozás.

Az óvoda és a pedagógiai szakmai szolgáltató intézmény

OKKER, FPI...

A kapcsolattartás formái: tevékeny részvétel és bekapcsolódás programjaikba, szakmai tevékenységeikbe. (pl. továbbképzés, pedagógiai tájékoztatás, szaktanácsadás, szakértés...)

Az óvoda és a gyermek-és ifjúságvédelem intézményei

Gyermekjóléti szolgálat, szociális osztály

Hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekeink esélyegyenlőségének segítése, anyagi és nevelési problémák enyhítése. A kapcsolattartás formái: megbeszélések, környezettanulmányok.

Az óvoda és az egészségügyi szakszolgálatok

Gyermekorvos, fogorvos, védőnő

Egészségügyi problémák korai kiszűrése. Gyermekvédelmi feladatok megoldásának közös keresése, a rászoruló gyermekek segítése.

A kapcsolattartás formái: évente szűrővizsgálat minden csoportban, védőnő látogatása, ellenőrzés (tisztasági vizsgálat), személyes megbeszélések.

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Művelődési ház, könyvtár, falumúzeum

A kapcsolattartás formái: a gyermekek életkori sajátosságaihoz, érdeklődésének megfelelő rendezvények, programok látogatása, könyvtárlátogatás, kölcsönzés, múzeum látogatás.

Az óvoda és a fenntartó

Önkormányzat, Kulturális, Oktatási és Sport Bizottság

A kapcsolattartás formái:

- Részvétel a Képviselő-testület ill. az illetékes szakmai bizottság nyilvános ülésein, központi ünnepségein.

- Folyamatos kapcsolattartás tanügy-igazgatási ill. költségvetési ügyekben, együttműködés a fenntartó hivatalának vezetőjével.
- Részvétel évente a polgármester, ill. a jegyző által szervezett értekezleten.
- A fenntartó által meghatározott módon jelentés, beszámoló, adatszolgáltatás évente.
- Egyeztetés, információ, véleménykérés, javaslattétel a fenntartótól az intézmény működésével kapcsolatos bármely kérdésben.

Érvényességi rendelkezés

Az eredeti helyi nevelési programot a nevelőtestület 1999. 07. 30-i nevelőtestületi értekezletén fogadta el, amelyet a fenntartó 1999. 10. 27-én hagyott jóvá.

Véleményezte: Feketéné Csermely Éva közoktatási szakértő

Módosítását a nevelőtestület 2004. 04. 29-én fogadta el, amelyet a fenntartó 63/2004.(VI.24) számú határozatával hagyott jóvá.

Véleményezte: A Szülői Munkaközösség 2004. 04. 28.

Laminé Antal Éva közoktatási szakértő 2004. 06. 17.

A jelen helyi nevelési program a módosításokkal egybeszerkesztett, a bölcsőde szakmai programjával kiegészített változatot tartalmazza.

Jelen helyi nevelési program módosítása csak a nevelőtestület elfogadásával, a jelzett közösségek véleményezésével és egyetértésével, valamint a fenntartó jóváhagyásával lehetséges.

A helyi nevelési program a fenntartó jóváhagyásával, a kihirdetés napján 1.verzió számmal lép életbe.

Érvényes: visszavonásig.

A hatálybalépéssel egyidejűleg érvényét veszti az intézmény 2004. 04. 29-én kelt helyi nevelési programja.

A helyi nevelési program hatálya: a Többsincs Óvoda és Bölcsőde gyermekei, óvodapedagógusai, egyéb alkalmazottai.

A nevelési, illetve pedagógiai programot a nevelési-oktatási intézmény honlapján, annak hiányában a helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozni

Ha a törvény másként nem rendelkezik a helyi nevelési programot a változásoknak, továbbá a módosítási indítványoknak megfelelően felül kell vizsgálni.

Legitimációs záradék

Készítette: Szilágyi Józsefné intézményvezető

Tura, 2008. augusztus 31.

PH

.....
intézményvezető

Az óvoda helyi nevelési programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban megfogalmazottak szerint **véleményezési jogával élve** a dokumentumról a Szülői Szervezet elfogadás előtt véleményt alkotott.

- Az intézményi Szülői Szervezet

Tura, 2008. november 4.

Dátum

.....

aláírás

Szülői Szervezet elnöke

Az intézmény nevelőtestülete testülete az óvoda helyi nevelési programját 2008. év november hó 17. napján tartott határozatképes rendkívüli nevelőtestületi értekezletén át nem ruházható jogkörében 100 %-os igenlő szavazattal elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai az alábbiakban hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

Kelt:Tura, 2008. november 17. _____ Ph

intézményvezető

.....

Hitelesítő

Az intézmény helyi nevelési programjáról szakértői véleményt készített : (fenntartó döntése alapján)

.....

dátum

.....

közoktatási szakértő

**A szabályzat fenntartóhoz történő benyújtásának időpontja: 2008. 11. 20.
(fenntartói aláírás, PH)**

Az intézmény helyi nevelési programját a fenntartó képviseletében
..... számú határozatával döntési hatáskörében jóváhagyta a

Tura Város Önkormányzatának Képviselő-testülete.

Ph

.....
Dátum

.....
A fenntartó képviselőjében
Aláírás

Felhasznált irodalomjegyzék

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról 2/2005 (III.1)OM rendelet

Buda Béla: Az empátia - a beleélés lélektana

Budapest, Gondolat, 1985.

Bakonyiné Vincze Ágnes

Nagyné Kasza Ilona

Mozgás-öröm a szabadban

Magyar Pedagógiai Társaság

Kisgyermeknevelési Szakosztály

1989.

Érték és minőség az ezredforduló óvodáiban című tanácskozás 1998. november 2.

Szerkesztette: Balogh László

Okker

Brunszvik Teréz óvóképző Főiskola Programfüzete

Népszokások és az óvodai nevelés

Kézirat

Szarvas

1991.

Dömötör Tekla: Magyar népszokások

Budapest, 1985.

Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program

Budapest, OKI 1997.

Forrai Katalin: Ének az óvodában
Editio Musica Budapest, 1974.

Néphagyományőrző óvodai Program
Szerkesztette: Faust Dezsőné
Gödöllő, 1998.

Dr. Gósy Mária: Beszéd és beszédviselkedés az óvodában
Tanszer-Tár

Dr. Hermann Alice: Emberré nevelés
Tankönyvkiadó, Budapest, 1982.

Hűvös Éva: Megkondul a harang az óvodában
Lektor kiadó 1991.

Kis Tihamér: A kisgyermek érzelmei
Tankönyvkiadó, Budapest, 1985.

Kovács Lajosné: Vigyázok rád
A természet szeretete és a magyar nyelvi nevelés
ÉN.

Óvodások környezeti nevelése
Szerkesztette: Labanc Györgyi
Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért Budapest, 1998.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja

Magyar Közlöny 1996. 71. szám

Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan

Gondolat Budapest, 1985.

Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés

OKKER Kiadó, Budapest, 1997.

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

Szolnok, 1997.

Nagy Jenőné: óvodai programkészítés, de hogyan?

Országos Közoktatási Intézet Budapest

Oktatási Minisztérium

Érték és minőség az ezredforduló óvodáiban

OKKER

ÉN.

Az óvodai nevelés programja

OPI 1989.

Pereszlényi Éva: Az Helyi óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltételrendszere

ALCIUS Bt. Budapest, 1997.

Pereszlényi Éva: Az óvodák szakmai fejlesztése

Budapesti Tanítóképző Főiskola

1994.

Játék-Mozgás-Kommunikáció óvodai program
Pereszlényi Éva - Porkolábné dr. Balogh Katalin
Budapest, 1997.

Komplex prevenciós óvodai program
Porkolábné dr. Balogh Katalin
Dr. Páli Judit
Pintér Éva
Szaitzné Gregorits Anna
Budapest, 1996.

Kudarccal az iskolában
óvodai fejlesztő program a tanulási zavarok megelőzésére
Porkolábné dr. Balogh Katalin és a Budapest, IV. Aradi utcai óvoda kísérlete
Alex-typo 1992.

Schramm Ferenc: Turai népszokások

Szüdi János: Óvoda a közoktatás rendszerében
OKKER Oktatási Iroda
Budapest, 1997.

dr. Tótszóllósné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
FER-CO Kft. és a Váci Ofszet Kft. közreműködésével 1994.

Tevékenységek központú óvodai nevelés

Epochális rendszerű óvodai nevelési program
Szerkesztette: Vargáné Szabó Györgyi

Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek - a pszichológus szemével
Tankönyvkiadó Budapest 1989.

Magyar Pedagógiai Társaság
Kisgyermeknevelési Szakosztálya
Tanulmányok a kisgyermeknevelésről

OKKER Oktatási Iroda
ÉN.
Szerkesztette: Villányi Györgyné

Dr. W. Mikó Magdolna: Az óvodai Nevelési Országos Alapprogramjának
értelmezése
Óvodavezetők Kézikönyve
OKKER 1997.

Zilahi Józsefné: Mese vers az óvodában
Eötvös József Könyvkiadó
Budapest, 1998.

Óvodai nevelés játékkal, mesével
Írták: Zilahi Józsefné
Stöckert Károlyné
Dr. Ráczné dr. Főző Klára
Szerkesztette: Zilahi Józsefné
Sopron, 1996.

Zilahi Józsefné: Nevelés az óvodában verssel, mesével
Magyar Pedagógiai Társaság

– Kisgyermeknevelési szakosztály 1989.

MELLÉKLET

A nevelési program végrehajtásához szükséges eszközök, felszerelések jegyzéke

A fogyatékos gyermekek nevelésének további speciális eszközei

A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHJTÁSÁHOZ
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

FOGYATÉKOS GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

<i>Felszerelések</i>	<i>Mennyiségi mutató</i>	<i>megjegyzés</i>
1. Beszédfogyatékosok		
tükör 120x180 cm	csopontonként 1	
logopédiai alapkészlet	csopontonként 1	
2. Hallási fogyatékosok		
dallamíró	csopontonként 1	abban az esetben, ha az óvoda a fogyatékos gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik közoktatási intézménnyel történő együttműködés keretében
hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	
a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a fogyatékos gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el, és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik közoktatási intézménnyel történő együttműködés keretében
nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a fogyatékos gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el, és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz, eszközök használata megoldható másik közoktatási intézménnyel történő együttműködés keretében
szurdologopédiai eszközök	csopontonként 1	

Többsincs Óvoda és Bölcsőde
Bölcsődei egységének szakmai programja

Cím: 2194. Tura, Dózsa György út 2-3.
OM azonosító: 201261

Jóváhagyta: Tura Város Önkormányzatának
Képviselőtestülete 106/2008.(VII.22) számú határozatával.

A hatályba lépés időpontja: 2008. szeptember 1.

Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig.

Készítette: Szilágyi Józsefné intézményvezető

Verziószám: 1. változat

A bölcsőde jellemző adatai

Az intézmény	neve:	Többsincs Óvoda és Bölcsőde
	címe:	2194. Tura, Dózsa György út 2-3.
	Telefon:	06 28 580 495
	e-mail:	tobbsincsovi@tura.hu
Az intézmény fenntartója:		Tura Város Önkormányzata
Az intézmény típusa		többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény, melynek intézményegységei: óvoda és bölcsőde
Az intézmény jogállása:		önálló jogi személy
Az intézmény gazdálkodási formája:		részben önállóan gazdálkodó, részjogkörrel rendelkező költségvetési szerv
Az intézmény vezetője:		Szilágyi Józsefné
	Telefon:	2194. Tura, Szőlő út 4. 06 30 638 4601
A bölcsőde szakmai vezetője:		Kollárné Lévai Mónika
	Telefon:	
Engedélyezett férőhelyek száma:		12

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás részeként a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében. (1997. évi XXXI. törvény 42.§ (1) bekezdés)

A bölcsőde alapító okirattal rendelkező jogi személy, mint önálló szervezeti egység szakmai önállósággal bír. Érvényes működési engedéllyel rendelkezik. (281/1997. (XII.23.) Kormány rendelet 3. § és 4.§). Napi nyitvatartási ideje 11 óra.

A bölcsődei gondozás-nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Tevékenységét a vonatkozó gyermeki és szülői jogok és köteleességek figyelembevételével végzi.

A szülő joga, hogy
megválassza az intézményt, melyre gyermeke gondozását, nevelését bízta,
megismerhesse a gyermekcsoportok életét,
megismerje a gondozási-nevelési elveket,
tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a gondozónóktól,
a bölcsőde működését illetően mondjon véleményt és tegyen javaslatot,
megismerje a gyermek ellátásával kapcsolatos dokumentumokat.

A szülő kötelessége, hogy

- a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és intézményekkel együttműködjön,
- az intézmény házirendjét betartsa.

A gyermek joga, hogy

- segítséget kapjon a saját családjában történő neveléshez, személyiségének kibontakozásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez,
- sérülés, tartós betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön,
- fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön,
- emberi méltóságát tiszteletben tartásuk a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal - az elhanyagolással szemében védelemben részesüljön,
- a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes gondozásban-nevelésben részesüljön.

A bölcsőde látogatás, a családlátogatás, a szülővel történő fokozatos beszoktatás és a napi találkozások során a szülők megismerik a bölcsőde nevelési elveit és gyakorlatát, a gondozónók pedig a szülő segítségével megismerik a gyermek egyéni

szokásait. Ezek a tapasztalatok kölcsönösen segítik az együttnevelés megvalósulását.

A bölcsőde - egymás kompetencia határainak kölcsönös tiszteletben tartásával - együttműködik mindazokkal, akik a családoknak nyújtott szolgáltatások és ellátások során a gyermekkel, illetve a gyermek családjával kapcsolatba kerülhetnek (gyermekjóléti szolgálat, védőnői szolgálat, házi gyermekorvosi szolgálat, nevelési tanácsadó, családsegítő központ, óvoda, a korai fejlesztés szakemberei, gyermekvédelmi szakellátás, gyámhatóság).

A bölcsődében a magas színvonalú gondozó-nevelő és fejlesztő munkát okleveles gondozónők, szakgondozók, biztosítják szervezett és irányított keretek között. A bölcsődei dolgozók fontos küldetésüknek tekintik a gyermekek védelmét és a családok segítségét. A szeretetteljes és szakszerű gondoskodás tárgyi és személyi feltételei adottak bölcsődében. A szakmai munkában a nemzetközileg elismert és elfogadott kidolgozott módszerek valósulnak meg.

A bölcsődében a gyermekellátás személyi feltételei biztosítottak. Összesen 2 szakdolgozó látja el a feladatokat. Közülük 1 fő felsőfokú szakképesítéssel rendelkezik, 1 dolgozó óvodapedagógusi szakképzettség mellett elkezdte tanulmányait a kisgyermekgondozó szakképesítés megszerzéséhez.

Segítő szakembereink 1 fő gyermekorvos. A szakdolgozók munkáját 1 technikai dolgozó segíti.

A bölcsődék szakmai alapprogramja általánosan elismert elvek figyelembevételével határozza meg a gondozó-nevelő munka szakmai alapelveit, melyek a következők:

- az általános emberi, etnikai alapelvek,
- az ENSZ "Egyezmény a gyermekek jogairól" című dokumentumban rögzítettek,
- a pszichológiai és a pedagógiai kutatások eredményei,
- a 0-3 éves életszakasz meghatározó szerepének elismerése,
- a bölcsődei gondozás-nevelés története alatt felhalmozódott értékek,
- a bölcsődei ellátás nemzetközileg elismert gyakorlata.

◆ A BÖLCSŐDEI GONDOZÁSI-NEVELÉS ALAPPROGRAMJA

◆ A bölcsődei gondozás-nevelés alapelvei

Szakdolgozóink a gyermekellátás napi gyakorlatában a következő alapelveket

alkalmazzák:

- **A gondozás és nevelés egységének elve**

A gondozás és nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

- **Az egyéni bánásmód elve**

A gondozónő meleg, szeretetteljes odafordulással, a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését.

- **Az állandóság elve**

A gyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága ("saját" gondozónő-rendszer, és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot.

- **Az aktivitás, az önállóság segítésének elve**

A biztonságos és tevékenységre motiváló környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, a gyermek felé irányuló szeretet, az elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

- **A pozitívumokra támaszkodás elve**

A nevelés alapja a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

- **Az egységes nevelő hatások elve**

A gyermekekkel foglalkozó felnőttek - a közöttük lévő személyiségbeli különbözőségek tiszteletben tartásával - a gyermek elfogadásában, tevékenységének biztosításában egyetértenek, az alapvető erkölcsi normákat egyeztetik, nézeteiket, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.

- **A rendszeresség elve**

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását.

◆ **A bölcsődei gondozás-nevelés feladatai**

Fontos feladatnak tekintjük a gyermekek testi és pszichés szükségleteinek kielégítését, a fejlődés elősegítését.

1. Az egészséges testi fejlődést elősegítjük

- a fejlődéshez szükséges egyéni igények megteremtésével,
- a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítésével,
- egészségvédelem egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhiányok szokások kialakulásának segítségével.

2. Az érzelmi fejlődést és a szocializációt segítjük

- derűs légkör biztosításával, a bölcsődébe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzésével, illetve csökkentésével, a gyermekek segítségével az átélt nehézségeik feldolgozásában,
- a gondozónő-gyermek közötti szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítségével,
- az egyéni szükségletek kielégítésével a csoportban élés helyzetében, az "én" tudat egészséges fejlődésének segítségével,
- a lehetőségek megteremtésében a gondozónővel és/vagy a társakkal szerzett közös élményekre.

3. A megismerési folyamatok fejlődését segítjük

- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosításával,
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatásával,
- ismeretnyújtással,
- a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérve, megerősítve,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenységek során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtásával.

◆ A bölcsődei élet megszervezésének elvei

Fontos számunkra, hogy a bölcsődei ellátást igénybevevő családok olyan segítő partnernek érezzék a bölcsődét, ahova bizalommal fordulhatnak a 0-3 éves korú gyermekekkel kapcsolatos gondjaikkal, ahol szeretettel fogadják őket és biztonságban tudhatják gyermekeiket.

Fontos, hogy a gyermekek elfogadják életrendjük részeként a bölcsődei környezetet, jól érezzék magukat a társak között, bizalommal forduljanak a felnőttek felé, legyenek öntudatosak, érdeklődők és érezzék, hogy gondoskodó szeretettel veszik őket körül.

Tudjuk, hogy mindehhez a kölcsönös bizalom, az együttműködés csak alap lehet - melyhez szükséges az is, hogy tervszerűen, körültekintően szervezzük meg a gyermekek számára a bölcsődei életet.

1. Kapcsolattartás a szülőkkel

A folyamatos és kölcsönös tájékoztatás a gyermek fejlődéséről alapvetően fontos, mert a bölcsődei gondozást-nevelést így lehet személyre szólóan kialakítani, és a családokat hatékonyan segíteni a gyermek nevelésében. A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles és személyes hangvételű az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartja, a gyermekek érdekeit képviseli.

A kapcsolattartás és tájékoztatás formái a következők:

- beszélgetések érkezéskor és hazamenetelkor,
- szülői értekezletek, szülőcsoportos beszélgetések,
- időpont-egyeztetés utáni beszélgetések,
- üzenő füzet,
- hirdetőtábla, faliújság
- nyílt napok, gyermekrendezvények kapcsán.

2. Családtámogatás

A beszoktatás előtt lehetőleg minden gyermeket meglátogatunk, a szülővel történt időpont egyeztetés után. Családlátogatáson az adott gyermekcsoport mindkét gondozónője részt vesz. A családlátogatás célja, hogy a gyermek megszokott környezetében kezdeményezzük a kapcsolatfelvételt, megismerjük a gyermek otthoni

környezetét, illetve tájékozódjunk a gyermek egyéni szokásairól, családi viszonyulásairól. A gondozónő hivatásának megfelelően a bölcsőde gondozási-nevelési elveit képviselve, a gyermek érdekét hangsúlyozva teszi meg az első lépéseket a kapcsolat kialakításában.

Ismételt családlátogatásra sor kerülhet a későbbiek során is, ha azt bármelyik fél kezdeményezi és igényli. Természetesen a gondozónő és a szülők megegyeznek az alkalmas időpontban és megteremtik annak lehetőségét, hogy a felmerült kérdésekről őszintén beszélgessenek. A gondozónő etikus magatartása biztosíték a jó kapcsolat megőrzésére.

3. Befogadás, - szülővel történő beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás módszere a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. A szülők valamelyikének jelenléte biztosságot ad a gyermeknek, így megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodást. A kisgyermek és a gondozónő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, megkönnyíti beilleszkedését a bölcsődei környezetbe, csökkentheti az adaptáció negatív tüneteit (sírás, tiltakozás, nyugtalanság, étvágytalanság, alvászavar, stb.)

A szülővel történő beszoktatás módszerének feltételei

- A bölcsőde vezetője és a gondozónők korrekt tájékoztatással megteremtik az együttműködés feltételeit.
- A szülő elfogadja a módszert, és együttműködően részt vesz a beszoktatás folyamatában.
- A beszoktatás időtartama a gyermek alkalmazkodásának segítése érdekében legalább 2 hét.
- A beszoktatás az első héten az anyával (szülővel) együtt, a második héten már az anya állandó jelenléte nélkül, de rövidebb és fokozatosan emelt idővel történik.
- A beszoktatás első hetében úgy alakítjuk a beszoktatási időt, hogy az anya a gyermekével valamennyi gondozási műveletet elvégzi és a gondozónő megfigyeli.
- A gyermek együttműködésétől függően a gondozónő az első napokban is kísérletet tesz egye-egy gondozási műveletvégzésére az anya jelenlétében.
- A harmadik-negyedik naptól a gondozónő fokozatosan veszi át az anyától a gondozási műveleteket.
- A gyermek ébrenléti ideje alatt az anya rövidebb-hosszabb ideig távozhat a csoportszobából, de a bölcsőde épületét nem hagyja el.
- Az alvás jelenti a beszoktatás alatt a legnagyobb nehézséget, ezért arra törekszünk, hogy az anya még a második hét végéig a bölcsődében tartózkodjon az altatás ideje alatt, illetve az ébredés várható időpontjában.

- Célszerűnek találtuk a beszoktatási terv készítését, hogy a csoportban dolgozó gondozónők összehangolják a beszoktatás sorrendjét és a gyermekek által ott töltött időt.
- Egy gondozónőhöz egy időben csak egy gyermek kerül beszoktatásra, hogy a gondozónő maximálisan az adott gyermekkel tudjon foglalkozni.
- A gyermek bölcsődei életének kialakításánál, a szakmai elvek megszabta kereteken belül figyelembe vesszük az otthoni szokásokat.
- A beszoktatás során a gondozónő az egész családot, nem "csak" a gyermeket segíti.

4. „Saját gondozónő” rendszer

A "saját gondozónő" - rendszer a személyi állandóság elvén alapul a bölcsődei csoportban. A csoport gyermekeinek egy része (5-6 gyermek) tartozik egy gondozónőhöz. A gondozás-nevelés mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A gondozónő az ún. "ölekezési" időben - azaz időszak, amikor mindkét gondozónő jelen van - idejét elsősorban a "saját" gyermekei gondozására, nevelésére fordítja. A "saját gondozónő" szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe és a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt végig ő marad a "saját" gondozónő segíti át a gyermeket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

5. A gyermekcsoport szervezése

A bölcsődei gyermekcsoport optimális létszáma 10 fő, de maximum 12. A magasabb létszám szakmailag nem fogadható el. Nem csupán ellátási problémát jelent a gondozónőnek, de nagyobb a zaj is a csoportban, s valószínűsíthetően több a konfliktus, megterhelőbb az alkalmazkodás a gyermekek számára, kevesebb a lehetőség az egyéni bánásmódra. Egy gondozónő maximum 6 "saját" gyermeket láthat el.

Ha sérült gyermeket egészséges bölcsődei csoportban (integráltan) helyezünk el, ellátása két egészséges gyermek gondozásához szükséges személyi feltételek biztosításával oldható meg.

A gyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba, azonos szobába, általában ugyanazokkal a társakkal jár.

6. Napirend

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak

megvalósítását kívánja biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremti meg - s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételéről, fejlettségéről, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők (pl. bölcsőde nyitása, zárása, stb.) is. Kialakításának további feltételei a személyi állandóság ("saját gondozónő" rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembe vétele.

A gondozónők munkarendje a gyermekek napirendjének alapján készül el. A gondozónői munkarend tükrözi a csoporton belül a két gondozónő tevékenységének összehangoltságát, és tartalmazza azt is, hogy a technikai dolgozó mikor és milyen előkészítő és befejező tevékenységgel segíti a gyermekellátást (pl. az udvari játékok előkészítése, fektető ágyak előkészítése az alváshoz, szennyes edények kivitele stb.)

◆ A bölcsődei gondozás nevelés főbb helyzetei

A gondozás (öltözködés, pelenkázás, illetve W-használat, kézmosás, étkezés, alvás) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

1. Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet gondozónő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a gondozónő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza (ez növeli együttműködési kedvét), a sikertelenségért viszont nem kap elmarasztalást. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a gondozónőnek a gyermektől adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

2. Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést. A gondozónő a játék feltételeinek biztosításával és nevelő magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti.

A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

◆ KIEMELT SZAKMAI CÉLOK

◆ Alapellátás

A bölcsőde szakmai munkájában egyaránt fontosnak tartjuk a gyermekek szakszerű ellátását, egészséges testi fejlődésének elősegítését, érzelmi fejlődésük és a szocializáció segítését, valamint a megismerési folyamatok fejlődésének segítését.

◆ Szakszerű gondozás-nevelés biztosítása

Az egyéni bánásmód elvének megvalósításával gondoskodunk a gyermekek egyéni igényeinek és szükségleteinek kielégítéséről. Támogatjuk a gyermekek önállósági törekvéseit, elősegítjük a kultúrhygiénés szokások kialakulását.

◆ Megfelelő tárgyi környezet kialakítása

Megteremtjük a gyermekek számára azt a kellően inger gazdag, tevékenységre készítő, életkornak megfelelő tárgyi környezetet, melyben az egyéni fejlődésük biztosított.

◆ Érzelmi biztonság, szocializálódás elősegítése

Olyan szeretetteljes személyi kapcsolatok kialakítására törekszünk (gondozónőkkel, társakkal), melyben a gyermekek biztonságban érzik magukat, és érdeklődéssel fordulnak mások felé. A mások elfogadása és a másság elfogadása, valamint az együttélés szabályainak elsajátítása fontos része nevelőmunkánknak.

◆ Játéktevékenység, aktivitás, kreativitás

A gyermeki lét fontos eleme a játék. A gyermek tájéktevékenységének fejlődése szoros kapcsolatban áll egyéb funkciók fejlődésével. A játék kapcsán fejlődnek egyéb készségek és képességek pl. a gondolkodás, a beszéd, a problémamegoldó képesség, kreativitás, stb. Bővítjük a játéklehetőségeket, különös gondot fordítunk a gyermekek aktivitásának gazdagítására.

◆ Sérült gyermek ellátása

Amennyiben az intézmény Alapító Okirata e feladatot tartalmazza esélyegyenlőséget teremtünk azok számára is, aki veleszületett vagy szerzett károsodás következtében

valamilyen fogyatékkal élnek, vagy fejlődésükben oly mértékben visszamaradottak, hogy amiatt több figyelmet, speciális bánásmódot igényelnek, és nem veszélyeztetik sem maguk, sem társait testi épségét. A Módszertani Bölcsőde rendelkezik azokkal a személyi és tárgyi feltételekkel, melyek lehetővé teszik a 0-6 éves korú sérült gyermekek ellátását és korai fejlesztését.

A sérült gyermekek ellátása integráltan az egészséges gyermekcsoportban történik. A sérült gyermeket és csak az egyéni fejlesztés idejére vonjuk ki csoportjából. Teljes integrációban természetesen egy sérült gyermek ellátása két egészséges gyermek gondozásához szükséges személyi feltétel biztosításával oldható meg. A csoport létszámát ennek megfelelően csökkentjük.

A bölcsődei felvétel rendje annyiban eltérő sérült gyermekek esetében, hogy szükséges a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslatát kérni. Ezt a vizsgálatot általában a szülő, de a szülővel történt megbeszélés után a bölcsőde is kezdeményezheti. Az állami költségvetésből a "különleges gondozás keretében nyújtott ellátás" emelt normatív támogatását csak abban az esetben igényelheti a fenntartó, ha rendelkezik a szakértői bizottság javaslatával.

◆ Élelmezés

Intézményünkben a gyermekek élelmezését az 1/2000 (I.7.) SzCsM rendelet bölcsődés korosztályra (1-3 éves) vonatkozó élelmiszer-nyersanyagok mennyiségi, energia- és tápanyagtartalmának ajánlásai szerint végezzük.
Figyelemmel kísérjük

- az élelmiszer nyersanyagok mennyiségi előírásait
- az élelmiszerek energia és tápanyag tartalmának mennyiségét
- az élelmiszerek fehérje, zsír, szénhidrát energia %-át
- növényi és állati eredetű fehérjék %-os arányát
- növényi és állati eredetű zsírok %-os arányát
- a hozzáadott cukor energia %-át
- élelmiszerek koleszterin tartalmát

Fontos küldetésünknek érezzük, olyan gyermekekre szabott minőségi élelmezési ellátás biztosítása, mely kiküszöböli az étel eredetű megbetegedéseket. Csak megfelelő biztonságú alapanyagokat szerzünk be, szakembereink korszerű technológiával és megfelelő hozzáértéssel készítik el az ételeket a HACCP rendszer alapelveinek és a megvalósításhoz szükséges legfontosabb követelményeinek betartásával.

Hangsúlyt fektetünk a gyermekek korszerű étkeztetésére. Olyan étrendet biztosítunk a gyermekek számára, mely tartalmazza azokat a tápanyagokat, vitaminokat, ásványi anyagokat, melyek szükségesek a növekedésükhöz, fejlődésükhöz. Az étrend összeállítását élelmezésvezető, az elkészítését pedig szakképzett szakács végzi. A gondozónők az étkezés körülményeit biztosítják, segítik

a helyes táplálkozási szokások kialakulását és az önálló étkezés elsajátítását. A bölcsődében valamennyi gyermek megtanulja a kulturált étkezés szabályait.

◆ **Képzés, továbbképzés**

A személyes gondoskodást végző személyek működési nyilvántartásba vétele, melyet a 8/2000.(VIII.4.) SzCsM rendelet ír elő megtörtént. A továbbképzési kötelezettségnek, mely szerint hét évenként a szakdolgozóknak 60, a felsőfokú végzettség esetén pedig 80 kredit-pontot kell megszerezniük, az előre ütemezett tervek szerint teljesítik a szakdolgozók.

Az előírásoknak megfelelően szakmai tanfolyamokon, személyiségfejlesztő foglalkozásokon, illetve szakmai tanácskozásokon vesznek részt a szakdolgozók.

Kiemelt fontosságot tulajdonítunk annak, hogy a továbbképzésen elsajátított ismereteket, információkat a részt vevők megosszák egymással, ezért havi rendszeresítéssel házi továbbképzéseket, szakmai konzultációkat tartunk.

◆ **Kapcsolattartás**

- A szülők részére rendszeresek a szülői értekezletek, illetve a szülőcsoportos megbeszélések. A gondozási év elején az új felvételes szülők részére a részlegvezetők tartanak szülői értekezletet, ezt követően pedig a gondozási egységek önállóan szervezik szülőcsoportos megbeszéléseket. Ezek gyakorisága a szülők igényei szerint történik, de évente legalább két alkalommal sor kerül rá.
- Rendszeres kapcsolatot tartunk a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézettel. Figyelemmel kísérik tudományos kutatásaikat, felkérésükre együttműködünk az új irányelvek kipróbálásában és a módszertani anyagok kidolgozásában.
- Munkakapcsolatban állunk egyéb gyermekeket ellátó intézményekkel. Tevékenységünket összehangoljuk az óvodákkal, a gyermekjóléti szolgálattal, a védőnői szolgálattal, a házi gyermekorvosi szolgálattal a családsegítő központ, nevelési tanácsadó a gyermekvédelmi szakellátás munkatársaival.

A Szakmai Program a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet ajánlása szerint készült el.

A bölcsőde szakmai Programjának érvényességéhez szükséges a gyermekek védelmét ellátó intézmény fenntartójának jóváhagyása. (Gyvt. 104.§ (1) bekezdés d/ pontja).

Tura, 2008. június 26.

Szilágyi Józsefné
intézményvezető